

آسیب‌شناسی آموزش‌های محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان از دیدگاه کارشناسان و مدیران

مهتاب اقداری^۱، *رضا صابونچی^۲، نازنین راسخ^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، واحد بروجرد، دانشگاه آزاد اسلامی، بروجرد، ایران

۲. استادیار مدیریت ورزشی، واحد بروجرد، دانشگاه آزاد اسلامی، بروجرد، ایران

۳. استادیار مدیریت ورزشی، پژوهشگاه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، تهران، ایران

(دریافت: ۱۳۹۸/۰۳/۲۱ پذیرش: ۱۳۹۸/۱۲/۱۲)

Pathology of Environmental Education at the Ministry of Sports and Youth from Experts and Managers' Point of View

Mahtab Eghtedari¹, *Reza Saboonchi², Nazanin Rasekh³

1. PhD Student of Sport Management, Borujerd Branch, Islamic Azad University, Borujerd, Iran

2. Assistant Professor of Sport Management, Borujerd Branch, Islamic Azad University, Borujerd, Iran

3. Assistant Professor of Sport Management, Physical Education Research Institute, Tehran, Iran

(Received: 2019.06.11

Accepted: 2020.03.02)

Abstract:

The purpose of this study was to investigate the pathology of environmental education in the Ministry of Sport and Youth Affairs. The research method was descriptive-survey. The statistical population of the study consisted of all experts from the Ministry of Sport and Youth, with a total of 330 reports. According to Morgan's sample size table, 169 individuals were identified as the study sample. The sampling method in this study was classified sampling. The data gathering tool in this research was a researcher-made questionnaire with 22 questions. The validity of this questionnaire was evaluated by experts' opinions and the reliability of the questionnaire was calculated 0.81. For analyzing the data of the study, statistical methods such as Kolomography Smirnov, Exploratory Factor Analysis Test, and T-Test were used. The results of the study showed that 6 damages of goals, structure, reward, useful mechanisms, communication and leadership were among the damages related to environmental education in the Ministry of Sport and Youth. The results of the study also showed that the goal-related injury with a mean of 4.17 compared to other injuries was the most important issue. Among the target-related injuries, non-monitoring and evaluation of the extent to which environmental education goals were achieved with a factor load of 0.874 were identified as the most important target-related damages. Given the lack of comprehensive goals and planning and the lack of proper monitoring and evaluation of environmental education at the Ministry of Sport and Youth Affairs, the environmental education of the objectives has led to relative harm.

Keywords: Pathology, Education, Environment, Sustainable Development.

چکیده:

تحقیق حاضر با هدف آسیب‌شناسی آموزش‌های محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان اجرا گردید. روش انجام تحقیق توصیفی-پیمایشی بود. جامعه آماری تحقیق تمامی کارشناسان وزارت ورزش و جوانان بودند که تعداد آنان شامل ۳۳۰ نفر بود. برحسب جدول حجم نمونه مورگان تعداد ۱۶۹ نفر به‌عنوان نمونه تحقیق مشخص گردیدند. روش نمونه‌گیری در تحقیق حاضر طبقه‌ای بود. ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این تحقیق پرسشنامه محقق ساخته‌ای ۲۲ سؤالی بود. روایی این پرسشنامه با بررسی نظرات خبرگان موردبررسی قرار گرفت و پایایی این پرسشنامه نیز میزان ۰/۸۱ مشخص گردید. به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق از روش‌های آماری کولوموگراف اسمیرنوف، آزمون تحلیل عاملی اکتشافی و آزمون تی تک‌نمونه‌ای استفاده گردید. نتایج تحقیق نشان داد که ۶ آسیب اهداف، ساختار، پاداش، مکانیسم‌های مفید، ارتباطات و رهبری از جمله آسیب‌های مربوط آموزش‌های محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان می‌باشد. نتایج تحقیق حاضر همچنین نشان داد که آسیب مربوط به اهداف با میانگین ۴/۱۷ در مقایسه با سایر آسیب‌ها، مهم‌ترین آسیب می‌باشد. در میان آسیب‌های مربوط به اهداف نیز عدم نظارت و ارزیابی در خصوص میزان دستیابی به اهداف آموزش‌های محیط‌زیستی با بارعاملی ۰/۸۷۴ مهم‌ترین آسیب مربوط به اهداف مشخص گردید. با این توجه فقدان اهداف و برنامه‌ریزی‌های جامع و فقدان نظارت و ارزیابی مناسب در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان، سبب گردیده است تا آموزش‌های محیط‌زیستی در خصوص اهداف، به نسبت سایر آسیب‌ها در این وزارتخانه با مشکلات و مخاطرات عمده‌ای مواجه باشد.

واژه‌های کلیدی: آسیب‌شناسی، آموزش، محیط‌زیست، توسعه پایدار.

مقدمه

امروزه اهمیت محیط‌زیست سالم و ضرورت تلاش برای حفظ آن بر کسی پوشیده نیست. حفاظت از محیط‌زیست کره زمین بدون مشارکت تمامی کشورها و مردم امکان‌پذیر نمی‌باشد. به همین دلیل در اسناد حقوقی بین‌المللی از جمله اعلامیه ریو و دستور کار ۱۲ بر اصل مشارکت عمومی در حفظ محیط‌زیست تأکید شده است (Renwick et al., 2013). با مطالعه این اسناد و جمع‌بندی آنها سه مؤلفه لازم برای مشارکت عمومی تعیین می‌شود. این سه مؤلفه عبارت‌اند از: حق دسترسی به اطلاعات محیط‌زیستی، مشارکت عموم در فرایند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری و همچنین دسترسی و توسل به مراجع اداری و قضایی در حوزه محیط‌زیست (Jabbour et al., 2013). اهمیت توجه به محیط‌زیست در سازمان‌ها سبب شده است تا بسیاری از سازمان‌ها در مسیر توسعه محیط‌زیست برنامه‌ریزی مدونی داشته باشند. در این مسیر منابع انسانی به‌عنوان یک نیروی قوی در سازمان‌ها؛ این توانایی را دارد که میزان دستیابی سازمان‌ها را در خصوص اهداف محیط‌زیستی را دستخوش تغییرات کند (Tatian et al., 2009). بهبود مسائل محیطی زیستی می‌تواند در جنبه‌های مختلف سازمانی تأثیرگذار باشد. بدون شک توجه به مسائل محیط‌زیستی می‌تواند فواید هویتی را برای سازمان‌ها به ارمغان آورد. سازمان‌ها به‌واسطه ارتقا جنبه‌های محیط‌زیستی می‌توانند به بهبود آوازه و شهرت خود در سطح جامعه اقدام نمایند که این مسئله سبب ارتقا وجهه سازمانی می‌گردد. از طرفی سازمان‌ها به‌واسطه سرمایه‌گذاری در حوزه محیط‌زیست می‌توانند به بهبود مسائل مالی به‌واسطه برخی جنبه‌های مدیریت انرژی، توسعه لجستیک و همچنین کاهش فرایندهای نامناسب در سازمان‌ها اقدام نمایند (Qiu et al., 2016). توسعه فعالیت‌های محیط‌زیستی می‌تواند بر باور و نگرش کارکنان نسبت به سازمان خود نیز تأثیرگذار باشد. به عبارتی سازمان‌ها با ترویج مسائل محیط‌زیستی، توجه به مسئولیت‌های اجتماعی را نمایان می‌سازند که این مسئله می‌تواند به بهبود و گسترش درک کارکنان از حسن نیت سازمان خود منجر گردد. بدون شک سازمان‌ها با توسعه مسائل محیط‌زیستی می‌توانند عملکرد خود در جنبه‌های مختلف مالی، فرهنگی، اجتماعی و سازمانی را بهبود دهند (Mushtaq et al., 2019). این مسئله سبب گردیده است تا تحقیقات مختلفی به نقش مسائل محیط‌زیستی و برنامه‌ریزی در این خصوص بر عملکرد سازمانی بپردازند و این رابطه را تأیید نمایند (Mohammad, 2019; Severo et al., 2015; Chin)

et al., 2015; DiSegni et al., 2015). با این توجه ترویج مسائل محیط‌زیستی و همچنین ارائه فعالیت جهت توسعه و گسترش آن در سازمان‌ها یکی از ضروریات سازمان‌های امروزی می‌باشد که می‌بایستی مورد توجه مدیران قرار گیرد. بدون شک سازمان‌ها در جهت توسعه فعالیت‌ها در خصوص مسائل محیط‌زیستی، دچار ابهامات مختلفی می‌باشند. همچنین میزان سطح دانش سازمان‌ها در خصوص مسائل محیط‌زیستی یکی از دغدغه‌های دیگر در این خصوص می‌باشد. این مسئله سبب گردیده است تا نگرانی در خصوص توانایی سازمان‌ها در جهت توسعه مسائل محیط‌زیستی وجود داشته باشد. با توجه به اهمیت آموزش‌های محیط‌زیستی در توانمندسازی افراد و سازمان‌ها جهت ترویج مسائل محیط‌زیستی، استفاده از این آموزش‌ها به‌عنوان راهکاری عملیاتی جهت ارتقا دانش و مهارت افراد در حوزه محیط‌زیست مشخص می‌باشد (Jickling & Wals, 2008).

جهت بهبود محیط‌زیست نیاز به ایجاد آموزش‌های محیط‌زیستی می‌باشد. آموزش در خصوص مسائل محیط‌زیستی یکی از نیازهای روز جوامع امروزی می‌باشد. بهبود آموزش‌های محیط‌زیستی سبب می‌گردد تا توجه به مسائل محیط‌زیستی را به‌صورت پایدار دنبال نمود (Lin & Su, 2019). مشکلات محیط‌زیستی که به دست انسان به وجود آمده است تماماً نمی‌تواند با به‌کارگیری فناوری صرف حل شود. تغییرات در رفتار انسان مورد نیاز است بنابراین کلید رفع بحران‌های محیط‌زیستی در آموزش و اصلاح رفتار انسان با محیط پیرامونش است (Naghypour, 2015). امروزه دیگر تنها با تصویب قانون‌های بدون ضمانت اجرائی نمی‌توان در محافظت از محیط‌زیست قطعیت نشان داد. آموزش حفاظت از محیط‌زیست در جهان پیشرفته تازگی ندارد، بلکه بخشی از نظام آموزشی آن کشورها را در بر گرفته است (Alavi, 20). با توجه به اینکه آموزش یکی از مؤثرترین مؤلفه‌های تأثیرگذار بر توسعه هر کشور است، انجام اقداماتی وسیع، همه‌جانبه، مستمر و فراگیر در جهت افزایش آگاهی‌های محیط‌زیستی جامعه ضروری هست (Rezvani et al., 2012). تمام کشورهای جهان، هدف غایی از آموزش محیط‌زیست را توسعه پایدار می‌دانند. در اهداف کلی آموزش محیط‌زیستی در تمام کشورهای منتخب از جمله ایران بر ارتقای دانش، نگرش و مهارت حل مشکلات محیط‌زیست تأکید شده است؛ اما کشورهای سوئد، استرالیا، کانادا و ترکیه در اهداف کلی خود علاوه بر این موارد، بر دانش، نگرش و مهارت جهت حفظ وضع

است. با توجه به برخی آثار نامطلوب ورزش بر محیطزیست، سازمان‌های ورزشی وظیفه مدیریت و کاهش این آثار نامطلوب را دارد. به‌عنوان مثال هر مسابقه از جام جهانی فوتبال ۲۰۰۶ در کشور آلمان حدود ۳ میلیون کیلووات ساعت انرژی را به خود اختصاص داد و حدود بین ۵ تا ۱۰ تن زباله را نیز ایجاد نمود. این در حالی بود که قوانین محیطزیستی شفاف و مشخصی از سوی فیفا در قبل و حین برگزاری مسابقات اجرایی گردید و فعالیت‌هایی از جمله افزایش آگاهی و دانش محیطزیستی افراد، مکانیزه شدن تبدیل زباله‌های رویدادهای ورزشی به سوخت‌های قابل مصرف، بهبود پوشش گیاهی، ارتقا سیستم حمل‌ونقل عمومی و همچنین فرهنگ‌سازی حفاظت از محیطزیست اجرایی گردید. این مسئله سبب گردیده است تا استانداردها و قانون‌های مشخصی از جمله صدور گواهینامه‌های رعایت استانداردهای محیطزیستی، فشار جهت بهبود پوشش گیاهی، نظارت بر حسن تبدیل و دفع زباله‌های ایجادشده، ایجاد حمل‌ونقل‌های الکترونیکی و انرژی پاک جهت بهبود وضعیت محیطزیست در ورزش از سوی سازمان‌های ورزشی بین‌المللی اعمال گردد. این مسئله سبب شد که سازمان‌های ورزشی جهت بهبود آموزش‌های محیطزیستی و مراقبت از مسائل محیطزیستی، اقدام به ایجاد تشکلهایی اختصاصی جهت پیگیری اهداف مذکور نمایند. به‌عنوان مثال در جام جهانی ۲۰۰۶ آلمان، کمیته سبز جهت بهبود وضعیت محیطزیستی شهرهای میزبان این مسابقات ایجاد گردید و عملاً از مسابقات ۲۰۱۰ آفریقای جنوبی فعالیت خود را آغاز نمود (Pfahl, 2013).

در ورزش ایران نیز جهت حفاظت از محیطزیست، فعالیت‌ها و قوانینی هرچند به‌صورت محدود انجام شده است. بدین جهت بر روی البسه تیم ملی فوتبال ایران در جام جهانی ۲۰۱۸، تصویر یوزپلنگ ایرانی جهت معرفی این‌گونه در حال انقراض به دنیا؛ به تصویر کشیده شد. بنا بر تصمیم مسؤولان فدراسیون نماد تیم ملی ایران در جام جهانی ۲۰۱۸ «یوپا» نام گرفت که مخفف کلمه «یوزپلنگ ایرانی» بود (Kiany et al., 2019). از طرفی از سوی وزارت ورزش و جوانان جهت بهبود فعالیت‌های محیطزیستی، در سال ۱۳۹۵ مصوب گردید که تصویر ۵۰ گونه جانوری در حال انقراض روی لباس ۵۰ رشته ورزشی کشور به تصویر کشیده شود. این مسئله سبب گردید تا هرگونه جانوری به یک فدراسیون ورزشی کشور ایران تعلق پیدا کند و آن فدراسیون وظیفه معرفی آن گونه جانوری را داشته باشد. همچنین در این بین برخی همایش‌های علمی در جهت توسعه روابط میان ورزش و محیطزیست در کشور به انجام

موجود محیطزیست نیز تأکید می‌کنند (Parishani et al., 2018). این مسئله سبب گردیده است تا آموزش‌های محیطزیستی در محیط‌های مختلفی به مرحله اجرا درآید.

سازمان‌های ورزشی به‌عنوان متولیان ورزش در سطح جامعه، از حجم گسترده‌ای از برنامه‌ها و رویدادهای ورزشی برخوردار می‌باشند که این مسئله سبب گردیده است تا آموزش‌های محیطزیستی در سطوح مختلف در این سازمان‌ها به مرحله اجرا درآید. محیط‌های ورزشی همواره پذیرای حجم گسترده‌ای از افراد می‌باشند. علاوه بر این گروه‌ها و افراد بسیاری در سطح جهان همواره رویدادهای ورزشی را مشاهده می‌نمایند. این مسئله سبب گردیده است تا خود ورزش از دو منظر بر مسائل محیطزیستی تأثیرگذار باشد. اول ورزش به علت برخورداری از حجم گسترده‌ای از فعالیت‌ها و مخاطبان همواره نقش مهمی در بهبود و یا آسیب به مسائل محیطزیستی دارد (Pfahl, 2013). بروز مشکلات ترافیکی ناشی از برگزاری مسابقات ورزشی در سراسر کشور به‌خصوص در شهر تهران و همچنین تولید زباله در ورزشگاه‌ها در حین مسابقات ورزشی از جمله دربی بین تیم‌های پرسپولیس و استقلال سبب گردیده است تا ورزش به‌عنوان عاملی مخرب در خصوص محیطزیست مشخص گردد. آسیب‌های محیطزیستی ناشی از رویدادهای ورزشی از جمله مسابقه پرسپولیس و استقلال علاوه بر بروز مشکلات محیطی، از جنبه فرهنگی نیز آثار منفی در خصوص فرهنگ محیطزیستی می‌گذارد (Ghareh & Ahmadi, 2017). از طرفی نفوذپذیری ورزش سبب گردیده است تا از آن به‌عنوان ابزاری جهت توسعه دانش و فرهنگ محیطزیست استفاده گردد. این مسئله سبب گردیده است تا امروزه آموزش‌های محیطزیستی جهت کارآمدی سازمان‌های ورزشی در خصوص مسائل محیطزیستی به‌صورت گسترده‌ای در سطح جهان ایجاد گردد (Pfahl, 2013). جمع‌آوری زباله توسط تماشاگران تیم ملی فوتبال ژاپن و کره جنوبی در مسابقات اخیر خود در ورزشگاه آزادی به‌عنوان فعالیت‌هایی بوده است که آثار فرهنگی مثبتی بر تماشاگران ایرانی جهت کاهش تولید زباله و جمع‌آوری زباله‌های ایجادشده در مسابقات ورزشی داشته است (Vajdi & Jenani, 2019).

بدین منظور ایجاد کمیته‌های اختصاصی در جهت آموزش‌های محیطزیستی در سازمان‌های ورزشی و ایجاد قوانین و مقررات جهت ایجاد فشار بر سازمان‌های ورزشی در راستای عمل به تعهدات مربوط به آموزش‌های محیطزیستی از جمله اقداماتی می‌باشد که در برخی کشورها به انجام رسیده

Ahmadi, 2017). شعبانی مقدم و همکاران نیز اشاره داشتند که به علت وجود مشکلات زیرساختی و فرهنگی، تلاشی جهت بهبود وضعیت محیط‌زیستی در ورزش به انجام نرسیده است (Shabani Moghadam et al., 2018). این مسئله می‌تواند ناشی از فقدان آموزش‌های مناسب در خصوص مسائل محیط‌زیستی باشد. وجود مشکلات محیط‌زیستی ناشی از ورزش در سطح بین‌المللی و همچنین بروز آسیب‌های مخرب ورزش بر محیط می‌تواند دال بر ناکارآمدی آموزش‌های محیط‌زیستی در ورزش باشد. از طرفی امروزه ورزش نفوذ و تأثیرگذاری مثبتی بر مسائل محیط‌زیستی نداشته باشد که این مسئله نشان‌دهنده عدم تأثیرگذاری مناسب برنامه‌های محیط‌زیستی تدارک دیده در سازمان‌های ورزشی می‌باشد. از این رو ارائه آموزش‌های مناسب در محیط‌های ورزشی در خصوص مسائل محیط‌زیستی می‌توان فرهنگ محافظت از محیط‌زیست را در سطح جامعه اشاعه دهد (Sharmabrymer et al., 2018).

با توجه به ضعف‌هایی در خصوص اجرای برنامه‌های محیط‌زیستی در سازمان‌های ورزشی، به نظر می‌رسد ضعف‌های آموزشی در این خصوص وجود دارد. فقدان برنامه‌ریزی مناسب جهت ارتقا آموزش‌های محیط‌زیستی، سبب می‌گردد تا تلاش‌های مربوط به بهبود وضعیت محیط‌زیست، به سرانجام مناسبی نرسد (Humberstone, 2011). این در حالی است که تحقیقات مختلفی به بررسی مشکلات و آسیب‌های موجود در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی در سازمان‌ها و محیط‌های مختلف پرداخته‌اند. رحمان پور و رضانی ضمن مشخص نمودن وضعیت نامناسب کشور ایران در حوزه آموزش‌های محیط‌زیستی در کشور ایران، اشاره داشتند که آموزش‌های محیط‌زیستی نیازمند توجه به حیطه‌های مختلف و گوناگونی می‌باشد (Rahman Poor & Ramezani, 2019). پاول و همکاران در تحقیق خود مشخص نمودند که ارتقا آموزش‌ها محیط‌زیستی در برخی شرایط می‌بایستی تحت شعاع مسائل انگیزشی قرار گیرد. آنان اشاره داشتند که فقدان سیستم‌های پاداش و انگیزش مناسب در سازمان‌ها سبب می‌گردد تا آموزش‌های محیط‌زیستی دچار مشکلات عمده‌ای گردد. از دیدگاه این افراد آسیب‌های مربوط به پاداش از محدود آسیب‌های مهم در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی می‌باشد. از دیدگاه پاول و همکاران تغییرات ساختاری موجود در سازمان‌ها سبب می‌گردد تا دستیابی به اهداف محیط‌زیستی دشوارتر گردد. چراکه این تغییرات سبب می‌شود تا فعالیت‌های محیط‌زیستی برای مدت‌زمانی دچار سکون گردد (Powell et

رسید که در آن ترویج محیط‌زیست در ورزش و به‌وسیله ورزش موردتوجه قرار گرفت (Shabani Moghadam et al., 2018).

به‌طور کلی تأثیرگذاری سازمان‌های ورزشی بر ابعاد اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی جامعه سبب گردیده است تا امروزه از سوی سازمان‌های ورزشی تلاش‌هایی جهت بهبود وضعیت محیط‌زیستی جامعه انجام شود (Mallen et al., 2010). این مسئله سبب گردیده است تا امروزه سازمان‌های ورزشی فشارهایی جهت بهبود آموزش‌های محیط‌زیستی را در رویدادهای ورزشی مهم ورزشی در سطح جهان از جمله جام جهانی ۲۰۲۰ قطر (Hayajneh et al., 2017)، المپیک ۲۰۱۲ لندن (Kim, 2013)، جام جهانی فوتبال ۲۰۱۰ آفریقای جنوبی (Death, 2011)، المپیک ۲۰۰۸ پکن (Mol, 2010) و المپیک ۲۰۰۴ آتن (Tziralis et al., 2006) را انجام دهد. شارمابرایمر و همکاران اشاره داشتند که محیط‌های ورزشی به علت نفوذ بر گروه‌های مختلفی از افراد، پتانسیل بالایی جهت بهبود وضعیت محیط‌زیستی در جامعه دارند (Sharmabrymer et al., 2018). این مسئله سبب گردیده است تا امروزه از سازمان‌های ورزشی انتظار می‌رود تا در فعالیت مربوط به محیط‌زیستی فعالیت داشته باشند چراکه سازمان‌های ورزشی از طرفی می‌توانند با مدیریت مناسب آسیب‌های محیط‌زیستی از جمله کاهش منابع طبیعی، مشکلات مربوط به پسماند، نابودی تنوع بیولوژیکی، آلودگی و مشکلات مربوط به سلامت عمومی را کاهش دهند و از طرفی می‌توانند به‌عنوان یک حوزه فرهنگی سبب ارتقا فعالیت‌های محیط‌زیستی در سطح جامعه گردد. بدون شک آموزش‌های محیط‌زیستی در سازمان‌های ورزشی همواره می‌بایستی دنبال گردد. کارکردهای ورزش در حوزه‌های مختلف از جمله محیط‌زیست سبب گردیده است تا نقش سازمان‌های ورزشی در پیشبرد اهداف محیط‌زیستی بیش‌ازپیش نمایان گردد. این مسئله سبب گردیده است تا تلاش‌هایی در حوزه محیط‌زیست در ورزش انجام گردد؛ اما این مسئله به علت نبود برنامه‌های مدون و دقیق و همچنین عدم تحقیقات جامع در این حوزه به‌صورت علمی دنبال نمی‌گردد (Humberstone, 2011). از طرفی عملکرد محیط‌زیستی سازمان‌های ورزشی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین مسائل در حوزه ورزش و محیط‌زیست به‌صورت دغدغه‌مند دنبال نمی‌گردد. قره و احمدی مشخص نمودند که به علت وجود مشکلات مالی در ورزش، توجه به مسائل محیط‌زیستی موردتوجه متولیان ورزش قرار نگرفته است (Ghareh &

(al., 2019).

هومبراستونی اشاره داشت که در مسیر توسعه آموزش‌های محیطزیستی نیاز است تا سیستم‌های ارزیابی در سازمان‌ها اجرایی گردد. وی همچنین اشاره داشت که جهت توجه به مسائل محیطزیستی مشکلاتی عمده‌ای وجود دارد که این مشکلات در سطوح و انواع مختلفی وجود دارد. از دیدگاه وی عدم فعالیت سازمان‌ها در خصوص مسائل آموزشی در حوزه محیطزیست سبب گردیده است تا مشکلات عمده‌ای در این خصوص ایجاد گردد (Humberstone, 2011). آنان‌دیاب و مولیناری اشاره داشتند که ضعف در مسائل مربوط به اهداف یکی از مشکلات عمده در جهت آموزش‌های محیطزیستی می‌باشد (Anandibab & Molianary, 2017). هونگرفورد و همکاران نیز مشخص نمودند که نامشخص بودن اهداف موجود در حوزه آموزش‌های محیطزیستی سبب بروز مشکلاتی در این حوزه شده است (Hungerford et al., 1980).

تانر نیز مشخص نمودند که عدم درک تجارب فردی از مسائل محیطزیستی یکی از آسیب‌های آموزش‌های محیطزیستی در سازمان‌ها می‌باشد (Taner, 1980). همتی و شبیری در تحقیق خود اشاره داشتند که ایران در ابتدای مسیر آموزش محیطزیستی قرار دارد، گرچه اقدامات محدود ولی مؤثر در این حوزه صورت گرفته است (Hemati & Shobiry, 2017). از طرفی تحقیقات انجام‌شده در سایر محیط‌ها و سازمان‌ها بازگوکننده این واقعیت می‌باشد که آسیب‌های موجود در خصوص آموزش‌های محیطزیستی در محیط‌های جغرافیایی و فرهنگی گوناگون، متفاوت بوده است. این مسئله بازگوکننده این مهم می‌باشد که آسیب‌های موجود در خصوص آموزش‌های محیطزیستی می‌بایستی در محیط‌های مختلف موردبررسی و ارزیابی قرار گیرد.

با بررسی تحقیقات انجام‌شده در این حوزه مشخص گردید که در حوزه آسیب‌های موجود در خصوص آموزش‌های محیطزیستی تحقیقاتی در سازمان‌های ورزشی به‌خصوص در کشور ایران به انجام نرسیده است. در تحقیقات مختلفی به بررسی مسائل محیطزیستی در سازمان‌های ورزشی پرداخته‌اند. مالن و همکاران مشخص نمودند که جهت توسعه مسائل محیطزیستی در ورزش نیاز است تا مسائل آموزشی به‌صورت منظم و جامع در این حوزه ایجاد گردد و حجم معینی از آموزش‌های موجود در ورزش به افزایش دانش و مهارت محیطزیستی افراد تعلق گردد (Mallen et al., 2010). ترندافیلووا و همکاران در تحقیق خود مشخص نمودند که توجه به مسائل محیطزیستی می‌تواند سبب کاهش مشکلات قانونی،

از طرفی دیگر نبی‌پور و همکاران در تحقیق خود اشاره داشتند که ضعف فرهنگی از جمله مشکلات موجود در مسیر آموزش‌های محیطزیستی می‌باشد. از دیدگاه آنان مشکلات فرهنگی در خصوص توجه به مسائل محیطزیستی سبب گردیده است تا آموزش‌های محیطزیستی دچار مشکلات عمده‌ای گردد. برخی تحقیقات آسیب‌های مربوط به ارتباطات و ساختار را به‌عنوان آسیب‌های مهم در خصوص آموزش‌های محیطزیستی موردتوجه قرار دادند. آنان اشاره داشتند که آموزش‌های محیطزیستی همواره می‌بایستی در تمامی سطوح سازمان‌ها انجام گردد و تلاش‌های انجام‌شده در این خصوص نیازمند برخورداری از ساختار و تشکیلات مناسب و گسترده می‌باشد (Nabi Poor et al., 2014). مالیک و باجپای در تحقیق خود اشاره داشتند که شبکه‌های مجازی نقش مهمی در بهبود آموزش‌ها و آگاهی‌های مربوط به حوزه محیطزیستی دارد که فقدان زیرساخت‌های لازم جهت بهره‌گیری از این فناوری در سازمان‌ها درک می‌گردد. آنان اشاره داشتند که ضعف‌های زیرساختی در خصوص ارتباطات سبب مخدوش شدن فرایند آموزش‌های محیطزیستی شده است. آنان همچنین مشخص نمودند که ارتباطات به‌عنوان یک راهکار مهم در جهت تقویت آموزش‌ها و آگاهی‌های مربوط به حوزه محیطزیستی می‌باشد (Malik & Bachpae, 2019). جوزه و همکاران نیز مشخص نمودند که برخی ضعف‌های مربوط به چیدمان محیط سبب مخدوش شدن آموزش‌های محیطزیستی گردیده است. آنان همچنین مشخص نمودند که آسیب‌های مختلفی در خصوص اجرای آموزش‌های محیطزیستی وجود دارد که این آسیب‌ها شامل برخی آسیب‌های مدیریتی، فرهنگی و مالی می‌باشد (Jose et al., 2017).

در تحقیقات مختلفی نیز به برخی جنبه‌های مدیریتی در خصوص آموزش‌های محیطزیستی اشاره داشتند. صحرانی اشاره داشت که موانع مدیریتی نقش مهم و اساسی در بهبود آموزش‌های محیطزیستی دارد. وی اشاره داشت که فقدان رویه‌های مدیریتی مناسب سبب می‌گردد تا آموزش‌های محیطزیستی دچار مشکلات عمده‌ای گردد (Sahraee, 2012). براندل و همکاران نیز مشخص نمودند که مشکلات مدیریتی سبب گردیده است تا آموزش‌های محیطزیستی به‌عنوان نیازهای اساسی جوامع مشخص نگردد. آنان همچنین اشاره داشتند که اهداف یکی از مسائل مهم جهت ایجاد آموزش‌های محیطزیستی می‌باشد (Brandl et al., 2019).

سازمان‌های ورزشی از جمله وزارت ورزش و جوانان وجود نداشته باشد. همچنین این خلأ تحقیقاتی سبب گردیده است تا ابهامات اساسی در مسیر بهبود آموزش‌های محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان ایجاد گردد.

سازمان‌های ورزشی از جمله وزارت ورزش و جوانان و سازمان‌های تابعه در حوزه محیط‌زیست دارای ضعف‌هایی در خصوص آموزش (Sarani, 2016; Aybaghi et al., 2018)، عملکرد (Ghayebi, 2017; Ekhtiary et al., 2018)، و فرهنگ‌سازی (Aybaghi et al., 2018; Ekhtiary et al., 2018) می‌باشند. این در حالی است که وزارت ورزش و جوانان به‌عنوان متولی اصلی ورزش و بهبود برخی جنبه‌های مربوط به جوانان، دارای مخاطبان گسترده‌ای در سطح جامعه می‌باشد. از طرفی وزارت ورزش و جوانان جهت انجام امورات خود در سطح کشور سازمان‌های گسترده و فراوانی را دارا می‌باشد که این مسئله سبب گردیده است تا وزارت ورزش و جوانان دارای شبکه‌ای گسترده از ادارات تابعه خود و همچنین فدراسیون‌های ورزشی و هیئت‌های ورزشی باشد. از طرفی برگزاری رویدادهای ورزشی مختلف در تمامی رشته در سطوح ملی و بین‌المللی همگی بازگوکننده حجم گسترده فعالیت‌های موجود در وزارت ورزش و جوانان می‌باشد. این مسئله سبب گردیده است تا وزارت ورزش و جوانان در خصوص مسائل محیط‌زیستی دو نقش بارز را داشته باشد. اول کارکردهای این وزارتخانه در توسعه فرهنگ محیط‌زیستی و دوم مدیریت برنامه‌های خود جهت کاهش اثرات منفی این برنامه‌ها بر محیط‌زیست می‌باشد. با توجه به دامنه فعالیت وزارت ورزش و جوانان و برخورداری از سازمان‌های تابعه بی‌شمار از جمله ادارات ورزش و جوانان در تمامی استان‌ها، فدراسیون‌های ورزشی و هیئت‌های ورزشی در تمام کشور، عدم توجه به آموزش محیط‌زیستی در این وزارتخانه سبب بروز مشکلات محیط‌زیستی از جمله مصرف بی‌اندازه انرژی و عدم توجه به مدیریت پسماند شده است. از طرفی برنامه‌های متنوعی که توسط وزارت ورزش و جوانان به مرحله انجام رسیده است، نیز خود سبب شده است تا آلودگی‌های محیطی را به همراه داشته باشد که این مسئله خود سبب بروز مشکلات اقلیمی و گیاهی می‌گردد (Shabani Moghadam et al., 2018). ایجاد زباله‌های بسیار، ایجاد آلودگی‌های صوتی و آب‌وهوا و همچنین شکل‌گیری فرهنگ نامناسب حفاظت از محیط‌زیست از جمله مشکلات محیط‌زیستی در سازمان‌های ورزشی می‌باشد که به‌واسطه برنامه‌های مربوط به

افزایش مشروعیت سازمانی، صرفه‌جویی در هزینه‌ها و ایجاد روابط قوی با ذی‌نفعان در سازمان‌های ورزشی گردد (Trendafilova et al., 2014). کاسپر و همکاران مشخص نمودند که تلاش‌های محیط‌زیستی در محیط‌های ورزشی می‌تواند سبب پایداری رفتارهای محیط‌زیستی تماشاگران گردد (Casper et al., 2019). همچنین گراهام و همکاران اشاره داشتند که آموزش‌های محیط‌زیستی در ورزش می‌بایستی به‌صورت جدی‌تری از سوی دانشگاه‌ها و همچنین سازمان‌های ورزشی دنبال گردد (Graham et al., 2018). جاگیمین^۱ و همکاران نیز مشخص نمودند که آموزش‌های محیط‌زیستی در ورزش دچار مشکلات عمده‌ای می‌باشد که این مسئله نیاز به تغییرات در آموزش‌های محیط‌زیستی در ورزش را نشان می‌دهد (Jagemann et al., 2007). شعبانی‌مقدم و همکاران اشاره داشتند که تماشاگران در ورزش ایران در مقایسه با سایر تماشاگران از فرهنگ مراقبت در خصوص مسائل محیط‌زیست ضعیف‌تری برخوردار می‌باشند که این مسئله به علت فقدان آموزش‌های لازم در این خصوص می‌باشد (Shabani Moghadam et al., 2018). آسیب‌های ایجادشده به‌واسطه برگزاری مسابقات ورزشی در کشور ایران سبب بروز مشکلات مالی عمده‌ای برای متولیان ورزش شده است. از طرفی عدم آموزش مسائل محیط‌زیستی در ورزش سبب گردیده است تا آثار فرهنگی سوء در این خصوص ایجاد گردد که سبب بروز مشکلاتی در روند توسعه فرهنگ محیط‌زیستی در کشور شده است. همچنین عدم آموزش جهت استفاده از ناوگان حمل‌ونقل عمومی در زمان برگزاری مسابقات ورزشی سبب گردیده است تا ترافیک گسترده‌ای در حین این مسابقات ایجاد و سبب بروز آسیب‌های محیط‌زیستی گردد (Kiany et al., 2019).

این در حالی است که با توجه به گستردگی سازمان‌های ورزشی و پوشش ملی این سازمان‌ها بر اساس اهداف و وظایف خود، نیاز به برخورداری از آموزش‌های محیط‌زیستی در سازمان‌های ورزشی درک می‌گردد. از طرفی با بررسی تحقیقات انجام‌شده مشخص گردید که اطلاعات ضدونقیضی در این حوزه وجود دارد که این مسئله ناشی از عدم جامع بودن این تحقیقات می‌باشد. این مسئله سبب گردیده است تا خلأ تحقیقاتی در خصوص آسیب‌شناسی آموزش‌های محیط‌زیستی درک گردد. از طرفی این خلأ تحقیقاتی سبب گردیده است تا در مرحله اول دغدغه توجه به آموزش‌های محیط‌زیستی در

1. Jagemann

اهداف مدنظر در یک حیطه به خصوص در سازمان می باشد (Weibord, 1976). عدم نظارت و ارزیابی وزارت ورزش و جوانان به آموزش‌های محیطزیستی و عدم وجود اهداف مشخص و عینی در این خصوص در کنار فقدان آموزش‌های محیطزیستی لازم در این وزارتخانه، از جمله مشکلات و آسیب‌های مربوط به اهداف در این وزارت خانه می باشد (Vajdi & Jenani, 2019). همچنین ساختار اشاره به جایگاه و سازمان‌دهی ارکان حیطه موردبررسی در سازمان دارد که به نوعی در پی آگاهی در خصوص مهم قلمداد نمودن آن حیطه در چارچوب کلی سازمان می‌باشد (Weibord, 1976). بررسی مشکلات مربوط به برنامه‌ریزی و اجرای فعالیت‌های محیطزیستی در وزارت ورزش و جوانان و همچنین مشکلات مربوط به جایگاه آموزش‌های محیطزیستی در این ساختار سازمانی وزارتخانه از جمله مسائلی می باشد که در آسیب‌های ساختاری موردبررسی قرار خواهد گرفت (Kiany et al., 2019). آسیب‌های مربوط به پاداش در مدل ویس‌بورد اشاره به وضعیت مشکلات و ضعف‌های موجود در خصوص مسائل انگیزشی در سازمان جهت توجه و ارتقا یک حیطه در سازمان دارد (Weibord, 1976). نامشخص بودن وضعیت سیستم انگیزشی اعمال شده از سوی وزارت ورزش و جوانان در جهت تحقق اهداف آموزش محیطزیستی و همچنین ضعف‌های احتمالی در ارائه پاداش‌های مناسب به کارکنان جهت ترغیب آنان برای مشارکت در آموزش‌های محیطزیستی از جمله مسائلی می باشد که در بخش آسیب‌های مربوط به پاداش موردبررسی قرار خواهد گرفت (Kiany et al., 2019). همچنین آسیب‌های مربوط به مکانیسم‌های مفید سعی در پی بردن به مشکلات مربوط به استانداردهای ایجادشده، سیستم‌های ارزیابی و نظارتی و همچنین فرایندهای ایجادشده در سازمان‌ها جهت توسعه یک حیطه دارد (Weibord, 1976). نامشخص بودن استانداردهای محیطزیستی وزارت ورزش و جوانان و همچنین مشکلات در جهت اجرای سیستم‌های ارزیابی و نظارت بر فعالیت‌های مربوط به آموزش‌های محیطزیستی از جمله مسائلی می باشد که در بخش آسیب‌های مربوط به مکانیسم‌های مفید موردبررسی قرار خواهد گرفت (Kiany et al., 2019). همچنین آسیب‌های مربوط به ارتباطات به بررسی ضعف‌ها و مشکلات مربوط به تعاملات و ارتباطات بین سازمانی در جهت ارتقا یک حیطه در سازمان دارد (Weibord, 1976). بررسی تعاملات میان کارکنان و مدیران در جهت پیشبرد اهداف آموزش محیطزیستی

این وزارتخانه ایجاد گردیده است (Kiany et al., 2019). بدون شک دستیابی به اهداف وزارت ورزش و جوانان در خصوص مسائل محیطزیستی، در گروه ایجاد آموزش‌های مناسب در این سازمان می باشد. این در حالی است که فقدان تحقیقات جامع در خصوص آموزش‌های محیطزیستی در این وزارت خانه سبب گردیده است تا عملاً ابهامات اساسی در خصوص کمیت و کیفیت آموزش‌های محیطزیستی در وزارت ورزش و جوانان ایجاد گردد. این مسئله سبب گردیده است تا اطلاعات دقیقی در خصوص مشکلات آموزش‌های محیطزیستی در وزارت ورزش و جوانان در دست نباشد. از این رو با توجه به اهمیت وزارت ورزش و جوانان و تأثیرگذاری سیاست‌های محیطزیستی این سازمان در بدنه ورزش کشور و همچنین گستردگی حوزه ورزش در سطح ملی و بین‌المللی، تحقیق حاضر با هدف آسیب‌شناسی آموزش‌های محیطزیستی در وزارت ورزش و جوانان طراحی و اجرا گردید. لذا سؤال تحقیق حاضر این می باشد که آسیب‌های آموزش محیطزیستی در وزارت ورزش و جوانان چه می باشد؟ جهت بررسی این آسیب‌ها از مدل آسیب‌شناسی ویس‌بورد استفاده گردید. بدون شک مدل‌های مختلفی جهت آسیب‌شناسی وجود دارد که به علت بلوغ کافی این مدل و همچنین استفاده از آن در مباحث سازمانی در تحقیقات مختلف، این مدل به‌عنوان مدل مورداستفاده جهت بررسی آسیب‌های مربوط به آموزش‌های محیطزیستی در وزارت ورزش و جوانان از منظر کارشناسان این وزارتخانه استفاده گردید. در این مدل آسیب‌های موجود در حیطه‌های مختلف از جمله اهداف، ساختار، پاداش، مکانیسم‌های مفید، ارتباطات و اهداف موردبررسی و کنکاش قرار گرفت. مدل ویس‌بورد که توسط ویس‌بورد ارائه گردیده است یکی از مدل‌های مهم آسیب‌شناسی می باشد که در حوزه مطالعات سازمانی مورداستفاده قرار می‌گیرد. مطابق با اهداف این مدل، هر فعالیتی در سازمان‌ها ممکن است دارای آسیب‌هایی باشد که جهت بررسی این آسیب‌ها می‌بایستی شش حوزه کلی آن شامل اهداف، ساختار، پاداش، مکانیسم‌های مفید، ارتباطات و رهبری را موردبررسی قرار داد. به عبارتی شناخت از آسیب‌های مربوط به اهداف، ساختار، پاداش، مکانیسم‌های مفید، ارتباطات و رهبری می‌تواند درک کلی از وضعیت یک حیطه به خصوص در سازمان‌ها را مشخص نماید. در این مدل اهداف به مفهوم چگونگی وضع و اجرای اهداف مدنظر در یک حیطه در سازمان را مشخص می‌نماید. آسیب‌های مربوط به اهداف در پی شناسایی مشکلات مربوط به ایجاد، طرح‌ریزی و اجرای

دستیابی به آموزش‌های محیط‌زیستی مناسب در وزارت ورزش و جوانان نیاز به رهبری مناسب می‌باشد (Vajdi & Jenani, 2019). از این‌رو در آسیب‌های مربوط به رهبری، به برخی آسیب‌های مربوط به تصمیم‌گیری و همچنین سبک رهبری در وزارت ورزش و جوانان در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی پرداخته خواهد شد. با این توجه آسیب‌های موردبررسی در تحقیق حاضر در شکل ۱ به نمایش گذاشته شده است.

و همچنین برخی ارتباطات سازمانی در وزارت ورزش و جوانان جهت بهبود وضعیت آموزش‌های محیط‌زیستی از جمله مسائلی می‌باشد که در بخش آسیب‌های مربوط به ارتباطات موردبررسی قرار خواهد گرفت (Vajdi & Jenani, 2019). نهایتاً آسیب‌های مربوط به رهبری بازگوکننده مشکلات مدیریتی در سازمان‌ها دارد که مسیر توسعه یک حیطة را تحت شعاع قرار می‌دهد (Weibord, 1976). بدون شک جهت

شکل ۱. آسیب‌شناسی آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان

Figure 1. Pathology of Environmental Education in the Ministry of Sport and Youth

هدف شماره ۶: شناسایی مهم‌ترین آسیب‌های مربوط به رهبری در خصوص آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان.

هدف شماره ۷: بررسی وضعیت آسیب‌های مربوط به آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان.

دستیابی به اهداف فوق می‌تواند مسیر بهبود و گسترش عملکرد وزارت ورزش و جوانان در جهت ارتقا آموزش‌های محیط‌زیستی را تسهیل دهد. از طرفی دستیابی به اهداف فوق می‌تواند در جهت ایجاد دغدغه در ورزش جهت ارتقا آموزش‌های محیط‌زیستی به‌خصوص در میان مدیران وزارت ورزش و جوانان ثمربخش باشد.

با توجه به اهداف تحقیق، سؤالات تحقیق به شرح زیر مشخص گردید:

سؤال شماره ۱: مهم‌ترین آسیب‌های مربوط به اهداف در خصوص آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان چه می‌باشد؟

با این توجه، اهداف تحقیق حاضر به شرح زیر می‌باشد:

هدف شماره ۱: شناسایی مهم‌ترین آسیب‌های مربوط به اهداف در خصوص آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان.

هدف شماره ۲: شناسایی مهم‌ترین آسیب‌های مربوط به ساختار در خصوص آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان.

هدف شماره ۳: شناسایی مهم‌ترین آسیب‌های مربوط به پاداش در خصوص آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان.

هدف شماره ۴: شناسایی مهم‌ترین آسیب‌های مربوط به مکانیزم‌های مفید در خصوص آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان.

هدف شماره ۵: شناسایی مهم‌ترین آسیب‌های مربوط به ارتباطات در خصوص آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان.

می‌باشد. با بررسی‌های انجام‌شده تعداد کارشناسان، معاونت توسعه ورزش بانوان ۵۸ کارشناس، معاونت امور جوانان ۵۵ کارشناسان، معاونت توسعه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای ۶۷ کارشناس، معاونت توسعه مدیریت و منابع ۵۰ کارشناس، معاونت امور فرهنگی و توسعه ورزش همگانی ۵۶ کارشناس و نهایتاً معاونت امور حقوقی، مجلس و استان‌ها ۴۴ کارشناس بود. برحسب جدول حجم نمونه مورگان تعداد ۱۶۹ نفر به‌عنوان نمونه تحقیق مشخص گردیدند. روش نمونه‌گیری در تحقیق حاضر طبقه‌ای می‌باشد. بدین‌صورت از بخش‌های مختلف وزارت ورزش و جوانان برحسب تعداد نمونه، نمونه‌گیری انجام گردید. بدین‌صورت تعداد ۳۰ کارشناس از معاونت توسعه ورزش بانوان، ۲۹ کارشناس از معاونت امور جوانان، ۳۵ کارشناس از معاونت توسعه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای، ۲۵ کارشناس از معاونت توسعه مدیریت و منابع، ۲۹ کارشناس از معاونت امور فرهنگی و توسعه ورزش همگانی و نهایتاً ۲۱ کارشناس از معاونت امور حقوقی، مجلس و استان‌ها به‌عنوان نمونه تحقیق مشخص گردیدند. بدین‌صورت محققین ضمن حضور در این وزارتخانه به کسب موافقت جهت پخش پرسشنامه‌های تحقیق، اقدام و پس از کسب مجوزهای لازم با حضور در معاونت‌های مختلف این وزارتخانه به تقسیم پرسشنامه‌های خود به‌صورت حضوری اقدام نمودند. در پایان پس از پخش تمامی ۱۶۹ پرسشنامه در میان نمونه‌های تحقیق، ۱۴۵ پرسشنامه تکمیل شده و صحیح مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این بین تعداد ۲۴ پرسشنامه به علت ناقص بودن و یا عدم دسترسی مجدد به نمونه تحقیق از فرایند تحقیق حذف گردید. بدین‌صورت نرخ بازگشت پرسشنامه‌ها در تحقیق حاضر ۸۵/۷ درصد می‌باشد. جدول شماره ۱، جامعه و نمونه آماری پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۱. جامعه و نمونه آماری پژوهش

Table 1. Statistical community and sample

پرسشنامه‌های تکمیل شده Questionnaires completed	حجم نمونه Size of the Sample	حجم جامعه Size of the community	معاونت‌ها Deputies
27	30	58	معاونت توسعه ورزش بانوان Deputy of Development of Women's Sport
26	29	55	معاونت امور جوانان Deputy of Youth Affairs
30	35	67	معاونت توسعه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای Deputy of Developing a Championship and Professional Sport
22	25	50	معاونت توسعه مدیریت و منابع Deputy of Management Development and Resources

سؤال شماره ۲: مهم‌ترین آسیب‌های مربوط به ساختار در خصوص آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان چه می‌باشد؟

سؤال شماره ۳: مهم‌ترین آسیب‌های مربوط به پاداش در خصوص آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان چه می‌باشد؟

سؤال شماره ۴: مهم‌ترین آسیب‌های مربوط به مکانیسم‌های مفید در خصوص آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان چه می‌باشد؟

سؤال شماره ۵: مهم‌ترین آسیب‌های مربوط به ارتباطات در خصوص آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان چه می‌باشد؟

سؤال شماره ۶: مهم‌ترین آسیب‌های مربوط به رهبری در خصوص آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان چه می‌باشد؟

سؤال شماره ۷: وضعیت آسیب‌های مربوط به آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان به چه صورت می‌باشد؟

روش‌شناسی پژوهش

روش انجام این تحقیق توصیفی-پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق تمامی کارشناسان وزارت ورزش و جوانان می‌باشد که برحسب گزارش‌های کسب‌شده از وزارت ورزش و جوانان تعداد آنان شامل ۳۳۰ نفر می‌باشد (N=330). وزارت ورزش و جوانان دارای شش معاونت به‌صورت کلی می‌باشد که این معاونت‌ها شامل معاونت توسعه ورزش بانوان، معاونت امور جوانان، معاونت توسعه ورزش قهرمانی و حرفه‌ای، معاونت توسعه مدیریت و منابع، معاونت امور فرهنگی و توسعه ورزش همگانی و نهایتاً معاونت امور حقوقی، مجلس و استان‌ها

پرسشنامه‌های تکمیل شده Questionnaires completed	حجم نمونه Size of the Sample	حجم جامعه Size of the community	معاونت‌ها Deputies
23	29	56	معاونت امور فرهنگی و توسعه ورزش همگانی Deputy of Cultural Affairs and Development of Public Sport
17	21	44	معاونت امور حقوقی، مجلس و استان‌ها Deputy of Legal Affairs, Parliament and Provinces
145	169	330	مجموع Total

خصوص میزان دستیابی به اهداف آموزش‌های محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان به چه میزان می‌باشد؟». سؤالات این پرسشنامه بر اساس طیف پنج ارزشی لیکرت (بسیار زیاد، زیاد، متوسط، کم و خیلی کم) طراحی گردید. همچنین سؤالات جمعیت‌شناختی این پرسشنامه نیز سن، جنسیت و سطح تحصیلاتی نمونه‌های تحقیق را موردسنجش قرار داد. روایی صوری و محتوایی این پرسشنامه با استفاده از نظر خبرگان دانشگاهی موردبررسی قرار گرفت و به‌منظور بررسی روایی سازه این پرسشنامه از تحلیلی عاملی اکتشافی استفاده شد. همچنین برای تعیین پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. جدول شماره ۲، اطلاعات مربوط به پرسشنامه فوق را به نمایش گذاشته است.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات در این تحقیق پرسشنامه محققین بر اساس مدل ویس‌بورد بود که دارای ۲ بخش جمعیت‌شناختی و سؤالات اصلی به تعداد ۲۲ سؤال بود. سؤالات اصلی این تحقیق پس از بررسی پیشینه تحقیق و بررسی نظرات تعدادی از خبرگان با استفاده از پرسشنامه باز مشخص گردید. سؤالات این پرسشنامه شش آسیب کلی شامل آسیب‌های مربوط به اهداف، آسیب‌های مربوط به ساختار، آسیب‌های مربوط به پاداش، آسیب‌های مربوط به مکانیسم‌های مفید، آسیب‌های مربوط به ارتباطات و آسیب‌های مربوط به رهبری را موردسنجش قرار دادند. مخاطب سؤالات این پرسشنامه کارشناسان بودند که محتوای این سؤالات به‌صورت سؤالی بود. به‌عنوان نمونه «به نظر شما، آسیب عدم نظارت و ارزیابی در

جدول ۲. نتایج توصیفی تحقیق

Table 2. Descriptive research results

میزان پایایی	شماره سؤالات Number of questions	تعداد سؤالات Number of questions	مؤلفه‌های پرسشنامه Questionnaire components
0.82	1-5	5	آسیب‌های مربوط به اهداف Damage related to Goals
0.87	6-9	4	آسیب‌های مربوط به ساختار Damage related to structure
0.80	10-13	4	آسیب‌های مربوط به پاداش Damage related to Reward
0.83	14-16	3	آسیب‌های مربوط به مکانیسم‌های مفید Damage related to Useful machineries
0.81	17-19	3	آسیب‌های مربوط به ارتباطات Damage related to Communication
0.80	20-22	3	آسیب‌های مربوط به رهبری Damage related to Leadership
0.81	1-22	22	پرسشنامه کلی General questionnaire

مکانیسم‌های مفید، ارتباطات و رهبری) مطابق با محیط سازمان‌های ورزشی موردبررسی و بازبینی قرار گرفت، برخی موارد جدیدی مطابق با ویژگی‌های سازمان‌های ورزشی به آسیب‌های کلی اضافه گردید. این مسئله سبب گردید تا نیاز به

در تحقیق حاضر به‌منظور بررسی نرمال بودن توزیع داده‌های تحقیق از آزمون کولموگروف اسمیرنوف استفاده گردید. همچنین با توجه به اینکه در تحقیق حاضر آسیب‌های موجود در مدل ویس‌بورد (اهداف، ساختار، پاداش،

این آسیب‌ها از روش تی تک نمونه‌ای استفاده گردید. همچنین در بخش یافته‌های توصیفی تحقیق، جهت بررسی یافته‌های تحقیق از فراوانی، درصد، میانگین و انحراف استاندارد استفاده گردید. کلیه روند تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق حاضر در نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۲ انجام گردید.

یافته‌های پژوهش

جدول شماره ۳، آسیب‌های شناسایی شده و فراوانی مربوط به این آسیب‌ها را نشان می‌دهد.

بررسی و تحلیل مجدد سازه آسیب‌های موجود گردد؛ بنابراین جهت بررسی دسته‌بندی آسیب‌های شناسایی شده از روش تحلیل عاملی اکتشافی استفاده گردید. تحلیل عاملی اکتشافی یکی از روش‌های خوشه‌بندی داده‌ها است که در حوزه داده‌کاوی قرار دارد. در مطالعات مدیریت از این تکنیک برای شناسایی عوامل زیربنایی یک مجموعه سؤال استفاده می‌شود. اگر تعداد زیادی سؤال بر اساس ادبیات پژوهش یا مصاحبه شناسایی کرده‌اید و هیچ ایده‌ای برای دسته‌بندی آنها ندارید می‌توانید از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده کنید. همچنین جهت بررسی وضعیت آسیب‌های موجود و همچنین رتبه‌بندی

جدول ۳. فراوانی مربوط به آسیب‌های موجود آموزش‌های محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان

Table 3. Frequency of Environmental Education Damages in Ministry of Sport and Youth

مجموع فراوانی‌ها Sum of Frequencies	فراوانی پاسخ نمونه‌های تحقیق Frequency of response of research samples					آسیب‌ها Damages	ردیف Row
	خیلی کم Very little	کم little	متوسط medium	زیاد Much	خیلی زیاد very much		
145	8	12	39	45	41	عدم نظارت و ارزیابی در خصوص میزان دستیابی به اهداف آموزش‌های محیط‌زیستی Lack of monitoring and evaluation of the extent to which environmental education goals are being met	1
145	7	10	26	47	55	عدم وجود و نامشخص بودن اهداف متصور از آموزش‌های محیط‌زیستی The absence and ambiguity of environmental education goals	2
145	5	17	30	42	51	واقعی و عینی نبودن اهداف متصور از آموزش‌های محیط‌زیستی Realistic and objective objectives of environmental education	3
145	8	12	28	50	47	متغیر بودن اهداف محیط‌زیستی سازمان و غیرقابل آموزش بودن این اهداف در حال تغییر The changing environmental goals of the organization and the unpredictability of these changing goals	4
145	15	8	17	43	62	عدم آموزش به کارکنان جهت شناسایی و اجرایی نمودن اهداف و فعالیت‌های محیط‌زیستی Lack of training of staff to identify and implement environmental goals and activities	5
145	1	3	24	57	60	نامشخص بودن جایگاه آموزش‌های محیط‌زیستی در سازمان Uncertainty of the status of environmental education in the organization	6
145	27	17	22	38	41	فقدان جلسات تصمیم‌گیری در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی در سازمان Lack of decision making sessions on environmental education in the organization	7
145	4	17	40	32	52	نامشخص بودن برنامه‌ها و فعالیت‌های مربوط به آموزش محیط‌زیستی در سازمان Uncertainty about environmental education programs and activities in the organization	8
145	8	9	36	50	42	صرف بودجه‌های مربوط به آموزش محیط‌زیستی در سایر حوزه‌های سازمانی Spending budgets on environmental education in other organizational areas	9
145	3	6	51	45	40	پایین بودن میزان انگیزش کارکنان جهت شرکت در دوره‌های	10

مجموع فراوانی‌ها Sum of Frequencies	فراوانی پاسخ نمونه‌های تحقیق Frequency of response of research samples					آسیب‌ها Damages	ردیف Row
	خیلی کم Very little	کم little	متوسط medium	زیاد Much	خیلی زیاد very much		
						آموزشی مربوط به مسائل محیط‌زیستی Low motivation of staff to attend environmental training courses	
145	2	5	48	47	43	عدم تأثیر حضور و مشارکت در آموزش‌های محیط‌زیستی در روند ارتقا و پاداش‌های مربوط به کارکنان Lack of impact on environmental education participation and promotion process and employee rewards	11
145	4	11	33	46	51	عدم وجود سیستم انگیزشی در جهت ترویج آموزش‌های محیط‌زیستی Lack of incentive system to promote environmental education	12
145	8	13	37	40	47	فقدان پاداش بابت حضور در دوره‌های آموزشی محیط‌زیستی در سازمان Lack of rewards for attending environmental training courses in the organization	13
145	7	17	35	24	62	فقدان استانداردهای لازم در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی Lack of standards for environmental education	14
145	9	11	45	33	47	فقدان سیستم ارزیابی آموزش‌های محیط‌زیستی در سازمان Lack of environmental education evaluation system in the organization	15
145	23	21	40	25	36	نبود فرایند نیازسنجی جهت ارائه آموزش‌های محیط‌زیستی The lack of a needs assessment process to provide environmental education	16
145	13	21	22	53	36	نامناسب بودن تعاملات میان مدیران و کارکنان در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی Inadequate interactions between managers and staff regarding environmental education	17
145	10	6	41	48	40	عدم وجود ارتباطات سازمانی در جهت استفاده از پتانسیل‌های سایر سازمان‌ها در جهت بهبود آموزش محیط‌زیستی Lack of organizational communication to use the potential of other organizations to improve environmental education	18
145	4	2	37	47	55	عدم وجود ارتباطات مناسب با کارکنان جهت فراگیری آموزش‌های محیط‌زیستی Lack of proper communication with staff for environmental education	19
145	26	21	32	25	41	تصمیم‌گیری‌های سطحی و مقطعی مدیران ارشد در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی Superficial and cross-sectional decisions of senior managers regarding environmental education	20
145	26	23	20	44	32	نامناسب بودن سطح تسلط مدرسان بر مسائل محیط‌زیستی Inadequate level of teachers' mastery of environmental issues	21
145	30	39	32	27	17	پایین بودن میزان تلاش‌های کارکنان در حوزه محیط‌زیستی به علت اعمال سبک رهبری نامناسب مدیران ارشد Low level of environmental efforts of staff due to inappropriate leadership style of senior managers	22

ویژه استفاده می‌گردد. بدین صورت که برحسب معیارهای موجود، تعداد ارزش ویژه بالاتر از ۱ نشان‌دهنده، تعداد عوامل موجود در این حوزه می‌باشد. با توجه به سؤالات تحقیق حاضر که ۲۲ سؤال بود در بدترین شرایط این امکان وجود داشت که این ۲۲ سؤال (ریز آسیب‌های شناسایی شده) در ۲۲ دسته تقسیم‌بندی گردد که هر سؤال مربوط به هر دسته باشد؛ اما در این تحقیق تنها ۶ دسته کلی دارای ارزش ویژه بالاتر از ۱ بودند. بدین صورت ۲۲ سؤال موجود در ۶ دسته برحسب بار عاملی تقسیم‌بندی گردیدند. بدین صورت که هر سؤال دارای ۶ بار عاملی در ۶ دسته موجود می‌باشد اما این سؤال در دسته‌ای تعلق خواهد گرفت که دارای بیشترین بار عاملی باشد. در نهایت برحسب موضوعیت هر دسته عامل، این عوامل نام‌گذاری می‌گردد. با توجه به اینکه در جهت شناسایی آسیب‌های موجود در تحقیق حاضر از مدل ویس‌بورد استفاده گردیده است، این نام‌گذاری نیز با توجه به موضوعیت موارد و همچنین دسته‌بندی‌های این مدل، به صورت اهداف، ساختار، پاداش، مکانیسم‌های مفید، ارتباطات و رهبری نام‌گذاری گردید.

به منظور شناسایی آسیب‌ها و دسته‌بندی آنها از روش آماری تحلیل عاملی استفاده شد. در ابتدا به منظور بررسی کفایت حجم نمونه برداری از آزمون کفایت نمونه برداری کیزر-می‌یر-الکین استفاده شد که میزان این آزمون ۰/۹۴۵ به دست آمد که نشان‌گر مناسب بودن حجم نمونه برای تحلیل عاملی است. سپس برای اینکه مشخص شود همبستگی بین مواد آزمون در جامعه برابر صفر نیست، از آزمون کرویت بارتلت استفاده شد که نتایج این آزمون در سطح ۹۹ درصد اطمینان معنی‌دار شد. نتایج آزمون بارتلت نشان داد که سؤالات پرسشنامه برای تشکیل عوامل همبستگی کافی را دارد و بنابراین مجاز به استفاده از تحلیل عاملی در تحقیق حاضر هستیم. بعد از این مرحله با توجه به جدول اشتراکات سؤالات نامناسب حذف شدند که در این تحقیق به علت مناسب بودن بارهای عامل در میان تمامی سؤالات، سؤالی حذف نگردید. نهایتاً، نتایج تحلیل عاملی نشان داد که در کل ۶ عامل ۸۷/۲۷۳ درصد از واریانس کل سؤالات را در بر گرفت (جدول شماره ۴ نتایج این مجموع واریانس‌های تبیین شده را نشان می‌دهد). جهت شناسایی این عوامل از میزان عددی ارزش

جدول ۴. مجموع واریانس‌های تبیین شده بعد از چرخش

Table 4. Sum of explained variances after rotation

درصد تراکمی واریانس Percentage of variance compression	درصد واریانس Percent of variance	ارزش ویژه Special value	آسیب Damage
25.550	25.550	5.876	اهداف Goals
47.262	21.713	4.994	ساختار Structure
59.005	11.742	2.701	پاداش Reward
69.837	10.832	2.491	مکانیسم‌های مفید Useful machineries
78.684	8.847	2.035	ارتباطات Communication
80.273	8.589	1.975	رهبری Leadership

پس از انجام این چرخش هر مورد، مربوط به عاملی بود که دارای بیشترین بار عاملی در آن دسته باشد. جدول شماره ۵ تقسیم‌بندی نهایی عوامل و بارهای عاملی مربوط به آن را نشان داده است.

پس از مشخص شدن عامل‌ها در مرحله بعد موارد مربوط به هر عامل مشخص می‌شود. لازم به ذکر است به علت اینکه مشخص کردن این موارد بدون چرخش آسان نیست بنابراین از چرخش واریمکس در مشخص کردن موارد استفاده می‌شود. لذا

جدول ۵. بارهای عامل موارد پرسشنامه

Table 5. Factor loads of questionnaire items

شماره Number	موارد Items	بارها Factor loads	آسیب‌ها damages	رهبری Leadership	ارتباطات Communication	مکانیسم‌های مفید Useful machineries	پاداش Reward	ساختار Structure	اهداف Goals
1	عدم نظارت و ارزیابی در خصوص میزان دستیابی به اهداف آموزش‌های محیط‌زیستی Lack of monitoring and evaluation of the extent to which environmental education goals are being met	0.874							
2	عدم وجود و نامشخص بودن اهداف متصور از آموزش‌های محیط‌زیستی The absence and ambiguity of environmental education goals	0.714							
3	واقعی و عینی نبودن اهداف متصور از آموزش‌های محیط‌زیستی Realistic and objective objectives of environmental education	0.625							
4	متغیر بودن اهداف محیط‌زیستی سازمان و غیرقابل آموزش بودن این اهداف در حال تغییر The changing environmental goals of the organization and the unpredictability of these changing goals	0.610							
5	عدم آموزش به کارکنان جهت شناسایی و اجرایی نمودن اهداف و فعالیت‌های محیط‌زیستی Lack of training of staff to identify and implement environmental goals and activities	0.601							
6	نامشخص بودن جایگاه آموزش‌های محیط‌زیستی در سازمان Uncertainty of the status of environmental education in the organization	0.836							
7	فقدان جلسات تصمیم‌گیری در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی در سازمان Lack of decision making sessions on environmental education in the organization	0.817							
8	نامشخص بودن برنامه‌ها و فعالیت‌های مربوط به آموزش محیط‌زیستی در سازمان Uncertainty about environmental education programs and activities in the organization	0.749							
9	صرف بودجه‌های مربوط به آموزش محیط‌زیستی در سایر حوزه‌های سازمانی Spending budgets on environmental education in other organizational areas	0.659							
10	پایین بودن میزان انگیزش کارکنان جهت شرکت در دوره‌های آموزشی مربوط به مسائل محیط‌زیستی Low motivation of staff to attend environmental training courses	0.803							
11	عدم تأثیر حضور و مشارکت در آموزش‌های محیط‌زیستی در روند ارتقا و پاداش‌های مربوط به کارکنان Lack of impact on environmental education participation and promotion process and employee rewards	0.769							
12	عدم وجود سیستم انگیزشی در جهت ترویج آموزش‌های محیط‌زیستی Lack of incentive system to promote environmental education	0.632							
13	فقدان پاداش بابت حضور در دوره‌های آموزشی محیط‌زیستی در سازمان Lack of reward for participation in environmental education courses in the organization	0.610							

شماره	موارد Items	آسیب‌ها damages	رهبری Leadership	ارتباطات Communication	مکانیسم‌های مفید Useful machineries	پاداش Reward	ساختار Structure	اهداف Goals
	Lack of rewards for attending environmental training courses in the organization							
14	فقدان استانداردهای لازم در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی Lack of standards for environmental education	0.880						
15	فقدان سیستم ارزیابی آموزش‌های محیط‌زیستی در سازمان Lack of environmental education evaluation system in the organization	0.743						
16	نبود فرایند نیازسنجی جهت ارائه آموزش‌های محیط‌زیستی The lack of a needs assessment process to provide environmental education	0.622						
17	نامناسب بودن تعاملات میان مدیران و کارکنان در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی Inadequate interactions between managers and staff regarding environmental education	0.762						
18	عدم وجود ارتباطات سازمانی در جهت استفاده از پتانسیل‌های سایر سازمان‌ها در جهت بهبود آموزش محیط‌زیستی Lack of organizational communication to use the potential of other organizations to improve environmental education	0.636						
19	عدم وجود ارتباطات مناسب با کارکنان جهت فراگیری آموزش‌های محیط‌زیستی Lack of proper communication with staff for environmental education	0.602						
20	تصمیم‌گیری‌های سطحی و مقطعی مدیران ارشد در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی Superficial and cross-sectional decisions of senior managers regarding environmental education	0.847						
21	نامناسب بودن سطح تسلط مدرسان بر مسائل محیط‌زیستی Inadequate level of teachers' mastery of environmental issues	0.721						
22	پایین بودن میزان تلاش‌های کارکنان در حوزه محیط‌زیستی به علت اعمال سبک رهبری نامناسب مدیران ارشد Low level of environmental efforts of staff due to inappropriate leadership style of senior managers	0.639						

محیط‌زیستی با بار عاملی ۰/۷۱۴، واقعی و عینی نبودن اهداف متصور از آموزش‌های محیط‌زیستی با بار عاملی ۰/۶۲۵، متغیر بودن اهداف محیط‌زیستی سازمان و غیرقابل آموزش بودن این اهداف در حال تغییر با بار عاملی ۰/۶۱۰ و عدم آموزش به کارکنان جهت شناسایی و اجرایی نمودن اهداف و فعالیت‌های محیط‌زیستی با بار عاملی ۰/۶۰۱ می باشد.

سؤال شماره ۲: مهم‌ترین آسیب‌های مربوط به ساختار در خصوص آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان چه می باشد؟

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که در مجموع ۴ آسیب مربوط به ساختار شناسایی گردید که این آسیب‌ها به ترتیب اهمیت

نتایج تحقیق حاضر، بارهای عاملی مربوط به هر یک آسیب‌های شناسایی شده را نشان می‌دهد. در ادامه نتایج این جدول در پاسخ به سؤالات تحقیق ارائه شده است. سؤال شماره ۱: مهم‌ترین آسیب‌های مربوط به اهداف در خصوص آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان چه می باشد؟

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که در مجموع ۵ آسیب مربوط به اهداف شناسایی گردید که این آسیب‌ها به ترتیب اهمیت شامل عدم نظارت و ارزیابی در خصوص میزان دستیابی به اهداف آموزش‌های محیط‌زیستی با بار عاملی ۰/۸۷۴، عدم وجود و نامشخص بودن اهداف متصور از آموزش‌های

سؤال شماره ۵: مهم‌ترین آسیب‌های مربوط به ارتباطات در خصوص آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان چه می‌باشد؟

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که در مجموع ۳ آسیب مربوط به ارتباطات شناسایی گردید که این آسیب‌ها به ترتیب اهمیت شامل نامناسب بودن تعاملات میان مدیران و کارکنان در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی با بارعاملی ۰/۷۶۲، عدم وجود ارتباطات سازمانی در جهت استفاده از ظرفیت‌های سایر سازمان‌ها در جهت بهبود آموزش محیط‌زیستی با بارعاملی ۰/۶۳۶ و عدم وجود ارتباطات مناسب با کارکنان جهت فراگیری آموزش‌های محیط‌زیستی با بارعاملی ۰/۶۰۲ می‌باشد.

سؤال شماره ۶: مهم‌ترین آسیب‌های مربوط به رهبری در خصوص آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان چه می‌باشد؟

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که در مجموع ۳ آسیب مربوط به رهبری شناسایی گردید که این آسیب‌ها به ترتیب اهمیت شامل تصمیم‌گیری‌های سطحی و مقطعی مدیران ارشد در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی با بارعاملی ۰/۸۴۷، نامناسب بودن سطح تسلط مدرسان بر مسائل محیط‌زیستی با بارعاملی ۰/۷۲۱ و پایین بودن میزان تلاش‌های کارکنان در حوزه محیط‌زیستی به علت اعمال سبک رهبری نامناسب مدیران ارشد با بارعاملی ۰/۶۳۹ می‌باشد.

سؤال شماره ۷: وضعیت آسیب‌های مربوط به آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان به چه صورت می‌باشد؟

پس از مشخص شدن آسیب‌های موجود در آموزش‌های محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان از آزمون تی‌تک نمونه ای در جهت بررسی هر یک از آسیب‌ها استفاده گردید. جدول ۶ نتایج این آزمون را نشان می‌دهد.

شامل نامشخص بودن جایگاه آموزش‌های محیط‌زیستی در سازمان با بارعاملی ۰/۸۳۶، فقدان جلسات تصمیم‌گیری در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی در سازمان با بارعاملی ۰/۸۱۷، نامشخص بودن برنامه‌ها و فعالیت‌های مربوط به آموزش محیط‌زیستی در سازمان با بارعاملی ۰/۷۴۹ و صرف بودجه‌های مربوط به آموزش محیط‌زیستی در سایر حوزه‌های سازمانی با بارعاملی ۰/۶۵۹ می‌باشد.

سؤال شماره ۳: مهم‌ترین آسیب‌های مربوط به پاداش در خصوص آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان چه می‌باشد؟

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که در مجموع ۴ آسیب مربوط به پاداش شناسایی گردید که این آسیب‌ها به ترتیب اهمیت شامل پایین بودن میزان انگیزش کارکنان جهت شرکت در دوره‌های آموزشی مربوط به مسائل محیط‌زیستی با بارعاملی ۰/۸۰۳، عدم تأثیر حضور و مشارکت در آموزش‌های محیط‌زیستی در روند ارتقا و پاداش‌های مربوط به کارکنان با بارعاملی ۰/۷۶۹، عدم وجود سیستم انگیزشی در جهت ترویج آموزش‌های محیط‌زیستی با بارعاملی ۰/۶۳۲ و فقدان پاداش بابت حضور در دوره‌های آموزشی محیط‌زیستی در سازمان با بارعاملی ۰/۶۱۰ می‌باشد.

سؤال شماره ۴: مهم‌ترین آسیب‌های مربوط به مکانیسم‌های مفید در خصوص آموزش محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان چه می‌باشد؟

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که در مجموع ۳ آسیب مربوط به مکانیسم‌های مفید شناسایی گردید که این آسیب‌ها به ترتیب اهمیت شامل فقدان استانداردهای لازم در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی با بارعاملی ۰/۸۸۰، فقدان سیستم ارزیابی آموزش‌های محیط‌زیستی در سازمان با بارعاملی ۰/۷۴۳ و نبود فرایند نیازسنجی جهت ارائه آموزش‌های محیط‌زیستی با بارعاملی ۰/۶۲۲ می‌باشد.

جدول ۶. بررسی وضعیت آسیب‌های موجود آموزش‌های محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان

Table 6. Investigating the Status of Environmental Education Injuries in the Ministry of Sport and Youth

سطح معناداری Significance level	تی T	انحراف استاندارد Standard deviation	میانگین Mean	آسیب‌ها Damages
0.001	-6.517	0.478	4.17	اهداف Goals
0.001	-4.756	0.652	3.92	ساختار Structure
0.001	-4.258	0.292	3.90	پاداش Reward

سطح معناداری Significance level	تی T	انحراف استاندارد Standard deviation	میانگین Mean	آسیب‌ها Damages
0.001	-6.421	0.639	4.01	مکانیسم‌های مفید Useful machineries
0.001	-5.621	0.718	3.98	ارتباطات Communication
0.001	-2.287	0.522	3.42	رهبری Leadership

تربیت‌بدنی و سازمان ملی جوانان در مجلس هشتم تشکیل شد؛ بنابراین عمر این وزارتخانه با این ساختار جدید، چندان قدمت بالایی ندارد. به نظر می‌رسد این مسئله بر نامناسب بودن این آموزش‌ها از دیدگاه کارشناسان این وزارتخانه نیز تأثیرگذار بوده است. از طرفی به نظر می‌رسد تغییرات شکل گرفته شده در این وزارتخانه سبب گردیده است تا روند آموزش‌های محیط‌زیستی در این وزارتخانه به صورت کاملی اجرایی نگردد. همان‌طور که پاول و همکاران، جوزه و همکاران، رحمان پور و رضانی و هومیراستونی اشاره داشتند آسیب‌های مختلفی در روند توسعه و شکل‌گیری آموزش‌های محیط‌زیستی وجود دارد (Powell et al., 2019; Jose et al., 2017; Rahman Poor & Ramezani, 2019; Humberstone, 2011). با این توجه می‌توان چنین اعلام داشت که نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات (Jose et al., 2017; Rahman Poor & Ramezani, 2019; Humberstone, 2011) همخوان می‌باشد. در تفسیر این مسئله لازم به ذکر است که سازمان‌های ورزشی همواره تحت شعاع برخی فشارهای مالی بوده‌اند. از طرفی حجم مخاطبان گسترده این سازمان‌ها سبب گردیده است تا همواره حواشی در این سازمان‌ها وجود داشته باشد. به نظر می‌رسد دامنه فعالیت‌های گسترده وزارت ورزش و جوانان در سطح کشور و وجود فعالیت‌های سازمانی گسترده در این وزارتخانه و درک این مسئله در میان کارشناسان این وزارتخانه سبب گردیده است تا از منظر آنان رسیدگی به تمامی امور و اهداف به‌ویژه آموزش‌های محیط‌زیستی را سخت و دشوار تلقی نمایند. این مسئله خود سبب بروز آسیب‌هایی در این وزارتخانه جهت آموزش‌های محیط‌زیستی شده است. همچنین به نظر می‌رسد وجود حواشی گسترده در ورزش که سبب گردیده است تا این وزارتخانه را به‌نوعی درگیر مدیریت این حواشی نماید. این مسئله سبب گردیده است تا از منظر کارشناسان این وزارتخانه، به آموزش‌های محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان توجه لازم نگردد و به‌نوعی آسیب‌هایی در این خصوص ایجاد گردد. از طرفی به نظر می‌رسد مشهود

همان‌طور که نتایج سؤال هفتم تحقیق نشان می‌دهد، میزان آسیب‌های شناسایی‌شده در تحقیق شامل آسیب‌های مدل ویس بورد در تمامی ابعاد و حوزه‌ها، از دیدگاه کارشناسان وزارت ورزش و جوانان بالاتر از سطح میانگین عدد ۳ می‌باشند. با توجه به سطح معناداری که پایین‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد، لذا می‌توان اعلام داشت که این آسیب‌ها در شرایط نامطلوبی قرار دارند. در این بین با توجه به دیدگاه کارشناسان وزارت ورزش و جوانان، وضعیت آسیب مربوط به اهداف به نسبت سایر آسیب‌ها در شرایط نامناسب‌تری قرار دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که در مسیر بهبود آموزش‌های محیط‌زیستی آسیب‌های مختلفی شامل اهداف، ساختار، پاداش، مکانیسم‌های مفید، ارتباطات و رهبری از منظر کارشناسان وزارت ورزش و جوانان وجود دارد. توجه به اهمیت آموزش‌های محیط‌زیستی در هر سازمانی، کارشناسان وزارت ورزش و جوانان اعلام داشتند که مشکلات عمده‌ای در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی در این وزارتخانه وجود دارد که این مسئله سبب گردیده است تا از منظر کارشناسان این وزارتخانه در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی دارای آسیب‌های مختلفی باشد. به نظر می‌رسد تجارب کارشناسان وزارت ورزش و جوانان در این سازمان سبب گردیده است تا آنان اشراف کاملی بر ابعاد مختلف این وزارتخانه داشته باشند که این مسئله سبب گردیده است تا آنان با توجه به تجارب خود، آموزش‌های محیط‌زیستی را در سطح نامناسبی قلمداد نمایند. از طرفی فقدان برنامه‌ریزی‌های جامع در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان و درک این مسئله در میان کارشناسان سبب گردیده است تا از نظر آنان آموزش‌های محیط‌زیستی در این وزارتخانه دارای آسیب‌های مختلفی باشد. این مسئله می‌تواند ناشی از نوپا بودن این وزارتخانه باشد. وزارت ورزش و جوانان در سال ۱۳۸۹ پس از ادغام سازمان

هومبراستونی، برخی مکانیسم‌های مفید از جمله رویه‌های مدیریتی و ارزیابی می‌تواند به ارتقا آموزش‌های محیط‌زیستی منجر گردد (Sahraee, 2012; Humberstone, 2011). سازمان‌های ورزشی از جمله وزارت ورزش و جوانان به علت ضعف در سیستم‌های ارزیابی و نظارتی نتوانسته‌اند تا مسائل محیط‌زیستی را به‌صورت مناسب فرهنگ‌سازی نمایند (Kiany et al., 2019). سازمان‌های ورزشی از جمله وزارت ورزش و جوانان به علت ضعف در استانداردهای محیط‌زیستی، با مشکلات عمده‌ای را در این خصوص مواجه می‌باشند (Shabani Moghadam et al., 2018).

تحقیق حاضر همچنین نشان داد که پس از آسیب‌های مربوط به اهداف و مکانیسم‌های مفید، آسیب‌های مربوط به ارتباطات، مهم‌ترین آسیب در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان از دیدگاه کارشناسان و مدیران می‌باشد. در تحقیقات مختلفی به این مسئله اشاره شده است. مطابق با تحقیق مالیک و باجپای ارتباطات نقش مهمی در بهبود آموزش‌های محیط‌زیستی دارد (Malik & Bachpae, 2019). وزارت ورزش و جوانان به علت ضعف در فناوری اطلاعات و ارتباطات در اجرا بسیاری از فعالیت‌ها و برنامه‌های نوین و جدید خود دچار مشکلات عمده‌ای می‌باشد (Ghayebi, 2017). عدم بهره‌گیری از ارتباطات مناسب در وزارت ورزش و جوانان سبب گردیده است تا این سازمان در حوزه محیط‌زیست دچار مشکلات عمده‌ای باشد (Sarani, 2016). این ضعف ارتباطی وزارت ورزش و جوانان که در تحقیقات مختلف به آن اشاره شده است، سبب گردیده است تا آسیب‌های ارتباطی در این وزارتخانه در جهت آموزش‌های محیط‌زیستی خود را نمایان سازد.

تحقیق حاضر همچنین مشخص نمود که آسیب‌های مربوط به ساختار دیگر آسیب مهم در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان از دیدگاه کارشناسان و مدیران می‌باشد. همان‌طور که تحقیق نبی پور و همکاران مشخص نمود، ساختار تأثیر زیادی بر بهبود آموزش‌های محیط‌زیستی دارد (Nabi Poor et al., 2014). عدم وجود ساختار مناسب در وزارت ورزش و جوانان در خصوص مسائل محیط‌زیستی و همچنین نبود متولی در این وزارتخانه سبب گردیده است تا فعالیت‌ها و برنامه‌های مربوط به آموزش‌های محیط‌زیستی از منظر کارشناسان در این وزارتخانه دچار مشکلات و آسیب‌های ساختاری بسیاری باشد (Kiany et al., 2019). وزارت ورزش و جوانان در پاسخگویی به نیازهای

بودن مشکلات مالی این وزارتخانه در پاسخ به امور محوله خود و درک این مسئله در میان کارشناسان سبب گردیده است تا از منظر آنان به آموزش‌های محیط‌زیستی در این وزارتخانه به‌عنوان یک دغدغه و اولویت توجه نگردد.

نتایج تحقیق حاضر مشخص نمود که آسیب‌های مربوط به اهداف به‌عنوان مهم‌ترین آسیب آموزش‌های محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان از دیدگاه کارشناسان و مدیران مشخص گردید. در تحقیقات مختلفی به این مسئله اشاره شده است. در تحقیقات براندل و همکاران، صحرایی هونگر فورد و همکاران و همچنین آناندیاب و مولیناری اهداف را به‌عنوان یک مسئله کلیدی و مهم در مسیر آموزش‌های محیط‌زیستی مشخص شده بود (Brandle et al., 2019; Sahraee, 2012; Hungerford et al., 1980; Anandiab & Molianary, 2017). با این توجه می‌توان چنین اعلام داشت که نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات (Brandle et al., 2019; Sahraee, 2012; Hungerford et al., 1980; Anandiab & Molianary, 2017) همخوان می‌باشد. فقدان مدیریت و رهبری مناسب در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی سبب گردیده است تا سازمان‌های ورزشی از جمله وزارت ورزش و جوانان تسلط کاملی بر آموزش‌های محیط‌زیستی در سازمان خود نداشته باشد (Vajdi & Jenani, 2019). سازمان‌های ورزشی به علت عدم برخورداری از سیاست‌های کلی در حوزه محیط‌زیستی، نتوانسته‌اند، اهداف مشخص و روشنی در این خصوص داشته باشند (Kiany et al., 2019). از دیدگاه کارشناسان وزارت ورزش و جوانان، این وزارتخانه به علت برخورداری از مشکلات مختلف، به‌صورت جدی بر مسئله محیط‌زیست و آموزش‌های محیط‌زیستی ورود نکرده است.

تحقیق حاضر همچنین مشخص نمود که مکانیسم‌های مفید به‌عنوان دیگر آسیب مهم در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی در وزارت ورزش و جوانان از دیدگاه کارشناسان و مدیران مشخص گردید. مکانیسم‌های مفید شامل فقدان استانداردهای لازم در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی، فقدان سیستم ارزیابی آموزش‌های محیط‌زیستی در سازمان و نبود فرایند نیازسنجی جهت ارائه آموزش‌های محیط‌زیستی می‌باشند. براندل و همکاران مشخص نمودند که نبود استانداردها در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی به‌عنوان یکی از آسیب‌های رایج در این خصوص است (Brandl et al., 2019). مطابق با نتایج تحقیقات صحرایی و

گرددیده است تا از دیدگاه کارشناسان و مدیران وزارت ورزش و جوانان، آسیب‌های مربوط به رهبری در شرایط نامطلوبی قرار داشته باشد.

به صورت کلی، ضعف‌های عمده‌ای در خصوص آموزش‌های محیطزیستی در وزارت ورزش و جوانان از دیدگاه کارشناسان و مدیران مشخص گردید. سازمان‌های ایرانی در جهت اجرای آموزش‌های محیطزیستی دچار مشکلات عمده‌ای می‌باشند (Rezvani et al., 2012). مطابق با تحقیق رحمان پور و رمضانی و همچنین همتی و شبیری کشور ایران در حوزه آموزش‌های محیطزیستی هنوز ضعف‌های عمده‌ای دارد (RahmanPoor & Ramezani., 2019; Hemati & Shobiry, 2017). با این توجه می‌توان چنین اعلام داشت که وزارت ورزش و جوانان به‌عنوان یک سازمان ورزشی گسترده در سطح کشور نتوانسته است از ظرفیت‌های خود جهت بهبود آموزش‌های محیطزیستی جهت ارتقا فرهنگ محیطزیست و کاهش اثرات نامطلوب برنامه‌ها بر محیطزیست استفاده لازم را داشته باشد و این مسئله از دید کارشناسان این وزارتخانه دور نبوده است و این آسیب‌ها از دیدگاه این کارشناسان تأیید گردید.

با توجه به نتایج تحقیق حاضر مشخص گردید که عدم نظارت و ارزیابی در خصوص میزان دستیابی به اهداف آموزش‌های محیطزیستی مهم‌ترین آسیب مربوط به اهداف از دیدگاه کارشناسان وزارت ورزش و جوانان می‌باشد؛ بنابراین جهت رفع این آسیب پیشنهاد می‌گردد تا کمیته‌های ارزیابی و نظارت در ساختار و بدنه وزارت ورزش و جوانان ایجاد گردد تا مطابق با دستورالعمل‌های ایجادشده از سوی این کمیته‌ها، نظارت و ارزیابی در خصوص میزان دستیابی به اهداف آموزش‌های محیطزیستی در این وزارتخانه ایجاد گردد. همچنین مطابق با نتایج تحقیق حاضر مبنی بر اهمیت نامشخص بودن جایگاه آموزش‌های محیطزیستی در سازمان در میان آسیب‌های مربوط به ساختار اهداف از دیدگاه کارشناسان وزارت ورزش و جوانان، پیشنهاد می‌گردد تا توجه به مسائل محیطزیستی در تمامی ابعاد و سطوح وزارت ورزش و جوانان موردتوجه قرار گیرد و فعالیت و برنامه‌های مربوط به آموزش‌های محیطزیستی در این سازمان در تمامی معاونت‌ها و ادارات تابعه به صورت منظم موردبررسی و اجرا قرار گیرد. با توجه به نتایج تحقیق حاضر مشخص گردید که پایین بودن میزان انگیزش کارکنان جهت شرکت در دوره‌های آموزشی

محیطزیستی خود دچار ضعف ساختاری می‌باشد (Shabani Moghadam et al., 2018). از دیدگاه کارشناسان و مدیران وزارت ورزش و جوانان نیاز به تغییر در ساختار خود جهت پاسخگویی به نیازهای محیطزیستی موجود دارد. این مسئله سبب گردیده است تا آسیب‌های مربوط به ساختار در خصوص آموزش‌های محیطزیستی در وزارت ورزش و جوانان مهم مشخص گردد.

تحقیق حاضر همچنین مشخص نمود که آسیب‌های مربوط به پاداش از جمله آسیب‌هایی موجود در خصوص آموزش‌های محیطزیستی در وزارت ورزش و جوانان از دیدگاه کارشناسان و مدیران می‌باشد که در وضعیت نامطلوبی قرار دارد. در تحقیقات مختلفی به این مسئله اشاره شده است. مطابق با تحقیق پول و همکاران ضعف در سیستم انگیزشی از جمله پاداش در خصوص آموزش‌های محیطزیستی وجود دارد (Powell et al., 2019). با بررسی سیاست‌های انگیزشی و تشویقی وزارت ورزش و جوانان می‌توان مشخص نمود که این سازمان رویکرد مناسبی جهت بهبود انگیزش و پاداش در خصوص فعالیت‌های محیطزیستی در ورزش ندارد (Kiany et al., 2019). از این رو ضعف در سیستم پاداش در خصوص آموزش‌های محیطزیستی در وزارت ورزش و جوانان سبب گردیده است تا از دیدگاه کارشناسان و مدیران این وزارتخانه، آسیب‌های مربوط به پاداش در شرایط نامطلوبی قرار گیرد.

نتایج تحقیق حاضر همچنین مشخص نمود که آسیب‌های مربوط به رهبری از جمله آسیب‌هایی موجود در خصوص آموزش‌های محیطزیستی در وزارت ورزش و جوانان از دیدگاه کارشناسان و مدیران می‌باشد که در وضعیت نامطلوبی قرار دارد. کیانی و همکاران، شعبانی مقدم و همکاران و قره و احمدی مشخص نمودند که ضعف رهبری در سازمان‌های ورزشی سبب گردیده است تا امروزه ورزش مشکلات عمده‌ای در خصوص مسائل محیطزیستی برای جامعه به ارمغان آورد (Kiany et al., 2019; Shabani Moghadam et al., 2018; Ghareh & Ahmadi, 2017). وزارت ورزش و جوانان به علت تغییرات مختلف در رأس مدیریت خود در سالیان اخیر و تغییر و تحولات گسترده آن در رأس مدیریت و معاونان همواره از وجود رهبری قوی و یکپارچه رنج برده است (Aybaghi et al., 2018). با توجه به اهمیت رهبری در خصوص بهبود آموزش‌های محیطزیستی، سازمان‌های ورزشی از رهبری قوی در جهت مدیریت و پیشبرد اهداف مربوط به آموزش‌های محیطزیستی برخوردار نبوده‌اند (Shabani

حاضر مبنی بر اهمیت نامناسب بودن تعاملات میان مدیران و کارکنان در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی در میان آسیب‌های ارتباطات، از دیدگاه کارشناسان وزارت ورزش و جوانان پیشنهاد می‌گردد تا با ایجاد کانال‌های ارتباطی میان ارکان مختلف سازمان و شکل‌گیری جو مشورتی در وزارت ورزش و جوانان، پیشنهادها و انتقادات و همچنین عملکردهای گروه‌ها و افراد موردبررسی گروهی قرار گیرد تا بدین‌صورت ضمانت اجرایی برنامه‌های مربوط به آموزش محیط‌زیستی افزایش یابد. همچنین با توجه به نتایج تحقیق حاضر مبنی بر اهمیت تصمیم‌گیری‌های سطحی و مقطعی مدیران ارشد در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی در میان آسیب‌های رهبری، از دیدگاه کارشناسان وزارت ورزش و جوانان پیشنهاد می‌گردد تا با اجبار جهت ارائه مستندات و مشاهدات عینی در خصوص فعالیت‌های انجام‌شده معاونت‌ها و سطوح مختلف وزارت ورزش و جوانان به انجام فعالیت‌ها و تصمیم‌گیری‌های کلان و دائمی در این وزارتخانه اقدام نمود.

مربوط به مسائل محیط‌زیستی، مهم‌ترین آسیب مربوط به پاداش اهداف از دیدگاه کارشناسان وزارت ورزش و جوانان می‌باشد. لذا پیشنهاد می‌گردد تا با اصلاح قوانین و مقررات موجود در این وزارتخانه در خصوص جبران خدمات به ایجاد حمایت‌های قانونی از افراد و گروه‌های فعال در حوزه آموزش‌های محیط‌زیستی اقدام نمود. همچنین پیشنهاد می‌گردد تا این وزارتخانه در تصمیمات خود مبنی از اعطای پست‌های سازمانی و تغییرات انجام‌شده، به برخی فعالیت‌ها و عملکرد کارکنان خود در حوزه آموزش‌های محیط‌زیستی توجه لازم را داشته باشد.

با توجه به نتایج تحقیق حاضر مبنی بر اهمیت فقدان استانداردهای لازم در خصوص آموزش‌های محیط‌زیستی در میان آسیب‌های مربوط به مکانیسم‌های مفید از دیدگاه کارشناسان وزارت ورزش و جوانان، پیشنهاد می‌گردد تا مطابق با ویژگی‌های محیطی این وزارتخانه دستورالعمل‌ها و استانداردهای جهت بررسی حسن انجام آموزش‌های محیط‌زیستی ایجاد گردد. همچنین با توجه به نتایج تحقیق

References

- Alavi, M. (2013). Importance of Environmental Protection Education, First National Conference on Environment, Energy and Biosafety, *Mehr-e-Arvand Institute of Higher Education, Tehran, Iran*, 1-17. [In Persian]
- Aybaghi, S., Hasani, A., & Hossimi Nia, S. (2018). Green Human Resource Management; A Model for Sustainability in Sport Organizations (Case Study: North Khorasan Province Directorate of Sport and Youth), *Journal of Human Resource Management in Sport*, 5 (2), 328-309. [In Persian]
- Brandl, R., Alvarado, A., & Peltomaa, A. (2019). Evaluating efficacy of environmental education programming. *School Science and Mathematics*, 119(2), 83-93.
- Casper, J. M., McCullough, B. P., & Pfahl, M. E. (2019). Examining environmental fan engagement initiatives through values and norms with intercollegiate sport fans. *Sport Management Review*, 5 (2), 1-13.
- Chin, T. A., Tat, H. H., & Sulaiman, Z. (2015). Green supply chain management, environmental collaboration and sustainability performance. *Procedia Cirp*, 26, 695-699.
- Dashtinejad, Y., Azarsah, A., & Chegini, H. (2016). Problems of barriers to human resources training in the private sector in the field of environment, 2nd National Congress of Biology and Natural Sciences of Iran, Tehran, *Sustainable Development Strategy and Development Center of Mehr Arvand*, 1-7. [In Persian]
- World Cup: Environmental sustainability and the mega-event in South Africa. *Journal of Environmental Policy & Planning*, 13(2), 99-117.
- DiSegni, D. M., Huly, M., & Akron, S. (2015). Corporate social responsibility, environmental leadership and financial performance. *Social Responsibility Journal*, 11(1), 131-148.
- Ekhtiary, N., Eydi, H., & Shabani Moghadam, K. (2018). Explaining the Model of Factors Affecting the Development of Environmental Culture in Sport, *Applied Research in Sport Management*, 7 (2), 67-57. [In Persian]
- Ghareh, M., & Ahmadi, A. (2017). Environmental Assessment of Sports Facilities Based on Environmental

- Protection Agency Guidelines (Case Study: District Five of Tehran Municipality), Second National Conference on New Achievements in Physical Education and Sport, Chabahar, *Chabahar International University*, 1-5. [In Persian]
- Hayajneh, A., Elbarrawy, H., El Shazly, Y., & Rashid, T. (2017). Football and Sustainability in the Desert, Qatar 2022 Green World Cup's Stadiums: Legal Perspective. *European Journal of Social Sciences*, 55(4), 475-493.
- Hemati, Z., & Shobiry, S. (2017). Study of environmental education situation in Iran and its comparison with other countries of the world, *human and environment*, 14 (2), 81-61. [In Persian]
- Higgs, G., Langford, M., & Norman, P. (2015). Accessibility to sport facilities in Wales: A GIS-based analysis of socio-economic variations in provision. *Geoforum*, 62, 105-120.
- Humberstone, B. (2011). Embodiment and social and environmental action in nature-based sport: Spiritual spaces. *Leisure studies*, 30(4), 495-512.
- Hungerford, H., Peyton, R. B., & Wilke, R. J. (1980). Goals for curriculum development in environmental education. *The Journal of Environmental Education*, 11(3), 42-47.
- Ghayebi, H. (2017). *Health, Safety and Environmental Conditions of Azadi Sport Complex*, MSc in Sport Management, Shahrood University, 1-145. [In Persian]
- Graham, J., Trendafilova, S., & Ziakas, V. (2018). Environmental sustainability and sport management education: bridging the gaps. *Managing Sport and Leisure*, 23(4-6), 422-433.
- Jabbour, C. J. C., de Sousa Jabbour, A. B. L., Govindan, K., Teixeira, A. A., & de Souza Freitas, W. R. (2013). Environmental management and operational performance in automotive companies in Brazil: the role of human resource management and lean manufacturing. *Journal of Cleaner Production*, 47, 129-140.
- Jickling, B., & Wals, A. E. (2008). Globalization and environmental education: Looking beyond sustainable development. *Journal of Curriculum Studies*, 40(1), 1-21.
- Jagemann, H. (2004). Sports and the environment: ways towards achieving the sustainable development of sport. *The Sport Journal*, 4, 7(1).
- Jose, S., Patrick, P. G., & Moseley, C. (2017). Experiential learning theory: the importance of outdoor classrooms in environmental education. *International Journal of Science Education*, Part B, 7(3), 269-284.
- Kiany, M., Nazary, L., & Shabazpoor, L. (2019). *Environmental Awakening: Using a New Strategy to Promote Environmental Culture in Sport*, Third International Conference on Applied Research in Physical Education, Sport Sciences and Championships, Tehran - Allameh Tabataba'i University, permanent secretariat of the conference, with the support of associations and training groups Universities in the country, 1-11.
- Kim, H. D. (2013). The 2012 London Olympics: Commercial partners, environmental sustainability, corporate social responsibility and outlining the implications. *The International Journal of the History of Sport*, 30(18), 2197-2208.
- Lin, J. C., & Su, S. J. (2019). Environmental Education for Geoparks—Practices and Challenges. In Geoparks of Taiwan. Springer, Cham. 105-118
- Mallen, C., Adams, L., Stevens, J., & Thompson, L. (2010). Environmental sustainability in sport facility management: A Delphi study. *European Sport Management Quarterly*, 10(3), 367-389.
- Mallick, R., & Bajpai, S. P. (2019). Impact of Social Media on Environmental Awareness. In Environmental Awareness and the Role of Social Media. *IGI Global*. 7, 140-149.
- Mohammad, H. I. (2019). Mediating effect of organizational learning and moderating role of environmental dynamism on the relationship between strategic change and firm performance. *Journal of Strategy and Management*, 12(2), 275-297.
- Mol, A. P. (2010). Sustainability as global attractor: The greening of the 2008 Beijing

- Olympics. *Global Networks*, 10(4), 510-528.
- Mushtaq, S., Zubair, S. S., Khan, M., & Khurram, D. S. (2019). Mediating role of environmental commitment between green organizational identity and green innovation performance. *Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences*, 13(2), 385-408.
- Nabi Poor, F., Farbin, M., & Hamed, F. (2014). Environmental education and culture. *Journal of Developmental Biology Education*, 102, 58-64. [In Persian]
- Nighipour, F. (2015). *Environmental Education for Children*, First National Environmental Conference, Dehaghan, Payame Noor University, Dehaghan, 1-9. [In Persian]
- Parishani, N., Mishahjafari, S., Sharifain, F., & Farhadian, M. (2018). A Comparative Study of Environmental Education Objectives and Related Activities in Selected Countries and Iran in Propose Activities for Iran, *Educational and Learning Research*, 13 (2), 47-59. [In Persian]
- Pfahl, M. (2013). The environmental awakening in sport. *The Solutions Journal*, 4(3), 67-76.
- Powell, R. B., Stern, M. J., Frenley, B. T., & Moore, D. (2019). Identifying and developing crosscutting environmental education outcomes for adolescents in the twenty-first century (EE21). *Environmental Education Research*, 25 (6), 767-790.
- Qiu, Y., Shaukat, A., & Tharyan, R. (2016). Environmental and social disclosures: Link with corporate financial performance. *The British Accounting Review*, 48(1), 102-116.
- Rahman poor, S., & Ramezani, M. (2019). Investigating the Role of Environmental Education of Local Communities in Environmental Performance of Citizens of the 5th District of Tabriz, *Sociology Studies*, 11 (41), 169-151. [In Persian]
- Renwick, D. W., Redman, T., & Maguire, S. (2013). Green human resource management: A review and research agenda. *International Journal of Management Reviews*, 15(1), 1-14.
- Rezvani, m., Shobiry, S., Khanifar, S., & Nojavan, M. (2012). Investigating the Effectiveness of Environmental Education for Coaches on Energy Efficiency Optimization, *Urban Ecology Research*, 2 (4).9-20. [In Persian]
- Sahraee, R. (2012). *Environmental Education Management Methods and Techniques*, 6th National Conference on Environmental Engineering, Tehran, University of Tehran, Faculty of Environment, 1-19. [In Persian]
- Severo, E. A., de Guimarães, J. C. F., Dorion, E. C. H., & Nodari, C. H. (2015). Cleaner production, environmental sustainability and organizational performance: an empirical study in the Brazilian Metal-Mechanic industry. *Journal of Cleaner Production*, 96, 118-125.
- Shabani Moghadam, K., Hosein Abadi, B., & Ekhtiary, N. (2018). *Promoting Environmental Responsibility in Sporting Events*, 2nd International Conference on Applied Research in Physical Education, Sport Sciences and Championships, Tehran, Salehan University, 1-6. [In Persian]
- Shabani Moghadam, K., kiany, M., & Nazary, L. (2018). *Analysis of Positive and Negative Consequences of Sport Event Hosting*, Second International Conference on Applied Research in Physical Education, Sport Sciences and Championships, Tehran, Saleh University, 1-9. [In Persian]
- Sharma-Brymer, V., Gray, T., & Brymer, E. (2018). Sport participation to create a deeper environmental identity with pro-environmental behaviors. *Routledge Handbook of Sport and the Environment*, 330-339.
- Sadat Nabipour, F., Faribin, M., & Hamed, F. (2015). The Impact of Education on the Creation of Environmental Conservation Culture, Second National and Specialized Conference on Environmental Research in Iran, Hamedan, *Hegmataneh Environment Assessment Center*, 1-9. [In Persian]
- Sarani, M. (2016). *A Qualitative Study of Sport Managers' Approach to*

- Environmental Issues in Sporting Places*, Master of Science in Sport Management, Shahroud University, 1-150. [In Persian]
- Tatian, M.R., Tamar Tash, R., & Yousefian, M. (2009). *Investigating the destructive effects of human activities on the environment in Mazandaran province*, Third Conference on Environmental Engineering, Tehran, University of Tehran, Faculty of Environment, 1-10. [In Persian]
- Teixeira, A. A., Jabbour, C. J. C., & Jabbour, A. B. L. S. (2012). Relationship between green management and environmental training in companies located in Brazil: A theoretical framework and case studies. *International Journal of Production Economics*, 140(1), 318-329.
- Trendafilova, S., McCullough, B., Pfahl, M., Nguyen, S. N., Casper, J., & Picariello, M. (2014). Environmental sustainability in sport: Current state and future trends. *Global Journal on Advances Pure and Applied Sciences*, 3, 9-14.
- Tziralis, G., Tolis, A., Tatsiopoulos, I., & Aravossis, K. G. (2006). Economic aspects and the sustainability impact of the Athens 2004 Olympic Games. *WIT Transactions on Ecology and the Environment*, 98.1-12.
- Vajdi, T., & Jenani, H. (2019). *Environmental Effects of Sporting Places on Tabriz Urban Environment*, First National Conference on Kavush in Sport Sciences, Allameh Tabataba'i University, Tehran., 1-7. [In Persian]
- Weisbord, M. R. (1976). Organizational diagnosis: Six places to look for trouble with or without a theory. *Group & Organization Studies*, 1(4), 430-447.

